

IETEIKUMI

ES UN MOLDOVAS REPUBLIKAS ASOCIĀCIJAS PADOMES IETEIKUMS Nr. 1/2017

(2017. gada 4. augusts)

par ES un Moldovas Republikas asociācijas programmu [2017/1489]

ES UN MOLDOVAS REPUBLIKAS ASOCIĀCIJAS PADOME,

ņemot vērā Asociācijas nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Moldovas Republiku, no otras puses,

tā kā:

- (1) Asociācijas nolīgums starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Moldovas Republiku, no otras puses⁽¹⁾ ("nolīgums"), tika parakstīts 2014. gada 27. jūnijā un stājās spēkā 2016. gada 1. jūlijā.
- (2) Saskaņā ar nolīguma 436. panta 1. punktu Asociācijas padomei ir pilnvaras pieņemt ieteikumus nolīguma mērķu sasniegšanai.
- (3) Ievērojot nolīguma 453. panta 1. punktu, Puses veic jebkurus vispārējus vai konkrētus pasākumus, kas nepieciešami to saistību izpildei saskaņā ar nolīgumu, un tām ir jānodrošina, ka nolīgumā izvirzītie mērķi tiek sasniegti.
- (4) Pārskatot Eiropas kaimiņattiecību politiku, tika ierosināts sākt jaunu posmu attiecībās ar partneriem, dodot iespēju palielināt abu pušu ieinteresētību.
- (5) Savienība un Moldovas Republika vienojās nostiprināt savu partnerību, vienojoties par prioritāšu kopumu 2017.–2019. gadam, ar mērķi atbalstīt un stiprināt Moldovas Republikas izturētspēju un stabilitāti, turklāt vienlaikus cenšoties veidot ciešāku politisko asociāciju un dziļāku ekonomisko integrāciju.
- (6) Nolīguma puses vienojās par ES un Moldovas Republikas asociācijas programmas tekstu, kas palīdzēs īstenot nolīgumu, koncentrējot sadarbību uz kopīgi noteiktajām kopējām interesēm,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. pants

Asociācijas Padome iesaka pusēm īstenot ES un Moldovas Republikas asociācijas programmu, kā izklāstīts pielikumā.

⁽¹⁾ OVL 260, 30.8.2014., 4. lpp.

2. pants

ES un Moldovas Republikas asociācijas programma, kā izklāstīts pielikumā, aizstāj ES un Moldovas Republikas asociācijas programmu, kas tika pieņemta 2014. gada 26. jūnijā.

3. pants

Šis ieteikums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Kišiņevā, 2017. gada 4. augustā

*Asociācijas padomes vārdā –
priekšsēdētājs
Pavel FILIP*

PIELIKUMS

EIROPAS SAVIENĪBAS UN MOLDOVAS REPUBLIKAS ASOCIĀCIJAS PROGRAMMA

Satura rādītājs

Eiropas Savienības un Moldovas Republikas Asociācijas programma	7
1. Principi, instrumenti un līdzekļi asociācijas programmas īstenošanai	7
2. Asociācijas programmas prioritātes	8
2.1. Galvenās prioritātes	8
2.2. Politiskais dialogs, laba pārvaldība un iestāžu nostiprināšana	10
i) Stabilitātes, neatkarības un efektivitātes stiprināšana attiecībā uz institūcijām, kas nodrošina demokrātiju un tiesiskumu Moldovas Republikā	10
ii) Veikt turpmākas reformas tieslietu jomā, jo īpaši, lai nodrošinātu tiesu iestāžu, tostarp prokuratūras, neatkarību, objektivitāti, profesionalitāti un efektivitāti	13
iii) Cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanas nodrošināšana	14
Cilvēktiesības un pamatbrīvības	14
Vārda brīvība	15
Sadarbība ar pilsonisko sabiedrību	15
Slikta izturēšanās un spīdzināšana	16
Bērnu tiesības	16
Vardarbība ģimenē	16
Vienlīdzīga attieksme	16
Arodbiedrību tiesības un darba pamatstandarti	16
2.3. Ārpolitika un drošības politika	17
Terorisms, masu iznīcināšanas ieroču (MII) neizplatīšana un nelegāls ieroču eksports	17
Piedņestras konflikts	18
Starptautiskā Krimināltiesa	18
2.4. Sadarbība brīvības, drošības un tiesiskuma jomā	18
Personas datu aizsardzība	19
Organizētās noziedzības apkarošana	19
Policijas reforma	19
Policijas sadarbība un datubāzes	20
Nelikumīgu narkotisko vielu apkarošana	21
Cilvēku tirdzniecība	21
Cīņa pret seksuālu vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālu izmantošanu	21
Kibernoziedzības apkarošana	21
Korupcijas un interešu konfliktu novēršana un apkarošana	22
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršana un cīņa pret finanšu noziegumiem	23
Sadarbība migrācijas, patvēruma un robežu pārvaldības jomā	24
Tiesiskā sadarbība	25

2.5. Tirdzniecība un ar tirdzniecību saistītie jautājumi (DCFTA)	26
Preču tirdzniecība	26
Tehniskie noteikumi, standartizācija un saistītā infrastruktūra	26
Sanitārie un fitosanitārie (SFS) pasākumi	27
Muita un tirdzniecības veicināšana	28
Izcelsmes noteikumi	28
Uzņēmējdarbība, pakalpojumu tirdzniecība un elektroniskā komercija	29
Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte	29
Publiskais iepirkums	29
Intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT)	30
Konkurence	30
Pārredzamība	31
Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība	31
2.6. Ekonomikas attīstība un tirgus iespējas	31
Uzņēmējdarbības tiesības, grāmatvedība un revīzija un korporatīvā pārvaldība	32
Nodarbinātība, sociālā politika un vienlīdzīgas iespējas	32
Patērētāju tiesību aizsardzība	33
Statistika	34
Nodokļi	34
Finanšu pakalpojumi	35
Rūpniecības un uzņēmumu politika	36
Ieguves rūpniecība un izejvielas	36
Tūrisms	37
Lauksaimniecība un lauku attīstība	37
Informācijas sabiedrība / digitālā ekonomika un sabiedrība	37
Sabiedrības veselība	38
Pilsētplānošana un būvniecība	38
Reģionālā attīstība	38
Zivsaimniecības un jūrlietu politika	39
2.7. Savienojamība, energoefektivitāte, klimata politika, vide un civilā aizsardzība	39
Energētika	39
Transports	41
Vide	41
Klimata politika	42
Civilā aizsardzība	42
2.8. Mobilitāte un tieši personiski kontakti	43
Izglītība, mācības un jaunatne	43
Pētniecība un inovācija	44
Kultūra, audiovizuālā politika un plašsaziņas līdzekļi	45
Līdzdalība ES aģentūrās un programmās	45
2.9. Sabiedrības informēšanas pasākumi un redzamība	46

Eiropas Savienības un Moldovas Republikas Asociācijas programma

Eiropas Savienība, tās dalībvalstis un Moldovas Republika – “Puses” – 2014. gada 27. jūnijā parakstīja vārdienīgu un novatorisku asociācijas nolīgumu (AN), tostarp sadaļu par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu (DCFTA). Nolīgumā ir iekļautas saistošas uz noteikumiem balstītas normas, un tas paredz ciešāku sadarbību, kas būs plašāka nekā tradicionālajos nolīgumos un aptvers visas interešu jomas. Nolīgumu provizoriski piemēroja no 2014. gada 1. septembra līdz ratifikācijas procesa pabeigšanai, kas ļāva asociācijas nolīgumu pilnībā piemērot no 2016. gada 1. jūlija.

Lai sagatavotu un sekmētu asociācijas nolīguma īstenošanu, Puses 2014. gada 26. jūnijā Briselē vienojās par asociācijas programmu, kurā izstrādāts prioritāšu saraksts kopīgam darbam 2014.–2016. gadā.

Ar šo dokumentu atjaunina un pārfokusē asociācijas programmu 2014.–2016. gadam un nosaka jaunas prioritātes kopīgam darbam 2017.–2019. gadā, tostarp, pamatojoties uz Eiropas Savienības Padomes secinājumiem, kas par Moldovas Republiku tika pieņemti 2016. gada 15. februārī. Tiek nošķirtas īstermiņa prioritātes (ievērojams progress būtu jāpanāk līdz 2017. gada beigām) un vidēja termiņa prioritātes (ievērojams progress būtu jāpanāk nākamo 2 gadu laikā).

Tas, ka asociācijas programmā uzmanība pievērsta ierobežotam prioritāšu skaitam, neietekmē citu attiecīgo nolīgumu un partnerību vai Austrumu partnerības daudzpusējās sadarbības ietvaros esošā dialoga tvērumu vai pilnvaras.

Turklāt 2014. gada aprīlī stājās spēkā bezvīzu režīms ceļošanai uz Šengenas zonas valstīm tiem Moldovas Republikas pilsoņiem, kuriem ir biometriskās pases. Ir jāturpina vīzu režīma liberalizācijas rīcības plāna kritēriju izpilde, lai nodrošinātu bezvīzu režīma ilgtspēju un tādējādi veicinātu mobilitāti un tiešus personiskus kontaktus starp ES un Moldovas Republiku, kas ir daži no pamatelementiem, uz kuriem balstāma Moldovas Republikas politiskā asociācija un ekonomiskā integrācija ar Eiropas Savienību, kā tas paredzēts asociācijas nolīgumā.

1. Principi, instrumenti un līdzekļi asociācijas programmas īstenošanai

Turpmāk norādīti kopīgie principi, kas veidos pamatu asociācijas programmas īstenošanai.

- Darbības, kuras īsteno kā daļu no asociācijas programmas, būtu jāīsteno, ievērojot politiskās asociācijas un ekonomiskās integrācijas vispārējos mērķus.
- Asociācijas programmas prioritātes atspoguļo ES un Moldovas Republikas pienākumu pilnībā īstenot asociācijas nolīguma noteikumus tagad, kad asociācijas nolīgums ir pilnībā stājies spēkā.
- Asociācijas programmas īstenošanā ir jāiesaistās abām pusēm, pilnībā ievērojot atbildības uzņemšanās, pārredzamības, pārskatbaidības un iekļautības principus.
- Asociācijas programmas ietvaros sasniegtie rezultāti būs svarīgs ieguldījums ceļā uz 2020. gada prioritāšu īstenošanu, par kurām paredzēts vienoties Briseles Austrumu partnerības samītā.
- Asociācijas programma ir vērsta uz to, lai sasniegtu taustāmus, konkrēti noteiktus un ilgtspējīgus rezultātus, pakāpeniski īstenojot praktiskus pasākumus un iesaistot pilsonisko sabiedrību un citas ieinteresētās puses. Abas puses jo īpaši nodrošinās, ka visi tiesību akti un stratēģiskie dokumenti, kas izstrādāti saistībā ar asociācijas programmu, tiks sagatavoti iekļaujošā un uz faktiem balstītā procesā.
- Puses atzīst to, cik svarīgi ir ar pienācīgiem un pietiekamiem politiskiem, tehniskiem un finanšu līdzekļiem atbalstīt prioritātes, par kurām panākta vienošanās.
- Asociācijas programmas īstenošanas sakarā būs jāsniedz gada ziņojumi, kā arī tiks veikta tās uzraudzība un novērtēšana. Panāktais progress tiks pārskatīts, tostarp ar asociācijas nolīgumu izveidoto divpusējo struktūru sanāksmēs. Arī pilsoniskā sabiedrība tiks mudināta koncentrēt savas uzraudzības darbības uz asociācijas programmu.
- Eiropas Savienība atbalstīs Moldovas Republiku asociācijas programmā izklāstīto mērķu un prioritāšu īstenošanā. Šajā nolūkā tā piedāvās visus pieejamos ES atbalsta avotus, nodrošinās speciālās zināšanas un konsultācijas, sekmēs labākās prakses, zinātnības un informācijas apmaiņu un atbalstīs spēju veidošanu un institucionālās bāzes stiprināšanu. Eiropas Savienība arī rosinās un lūgs atbalsta koordinēšanu no citiem Moldovas Republikas partneriem. Tā izmantos savus attiecīgos finanšu instrumentus, lai palīdzētu īstenot asociācijas programmu. Tomēr asociācijas programma nav finanšu plānošanas dokuments, un tā neaizstāj finanšu plānošanu, ko veic puses.

ES sniegs atbalstu, ņemot vērā vispārējās prioritātes attiecībā uz palīdzību Moldovas Republikai, kā izklāstīts Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta (EKI) vienotās atbalsta shēmas (VAS) un starpvalstu programmu plānošanas dokumentos, kas sagatavoti Moldovas Republikai ar EKI starpniecību, vienlaikus tiecoties ņemt vērā asociācijas programmā noteiktās prioritātes. Tā var arī sniegt palīdzību no citiem ES instrumentiem. Jebkāda finansiāla palīdzība tiks sniegta, pilnībā ievērojot īstenošanas noteikumus un procedūras, kas reglamentē ES ārējo palīdzību. Saskaņā ar šīm procedūrām visai palīdzībai, ko ES sniedz Moldovas Republikai, arī turpmāk būs saistoši stingri nosacījumi, kuru izpilde tiks regulāri uzraudzīta un izvērtēta. Lai mazinātu riskus, ir jāizveido nepieciešamās agrīnās brīdināšanas sistēmas.

Šī asociācijas programma būs piemērojama no tās pieņemšanas brīža līdz 2019. gada beigām. Asociācijas programmu var grozīt vai atjaunināt jebkurā brīdī, ja par to vienojas ES un Moldovas Republikas Asociācijas padome.

2. Asociācijas programmas prioritātes

2.1. Galvenās prioritātes

No asociācijas programmā minētajām prioritātēm pirmām kārtām vajadzētu veikt šādus reformu pasākumus.

Iestāžu un labas pārvaldības stiprināšanas jomā

1. Tiesu iestāžu neatkarība

Īstenot spēkā esošos tiesību aktus attiecībā uz justīcijas un tiesībaizsardzības iestādēm, lai nodrošinātu tiesu iestāžu, tostarp prokuroru, neatkarību, objektivitāti, godprātību, profesionalitāti un efektivitāti – tiem vajadzētu būt brīviem no politiskas vai jebkādas citas nevēlamas iejaukšanās –, kā arī nodrošināt “nulles toleranci” pret korupciju un novērst visa veida korupcijas izpausmes. Saskaņā ar Eiropas standartiem un labo praksi īstenot noteikumus par funkcionālo imunitāti. Īstenot tiesnešu un prokuroru pārrēķināšanu, uz nopelniem balstītu pieņemšanu darbā, ko veic neatkarīga iestāde.

2. Korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu novēršana un apkarošana

Īstenot Likumu par godprātību. Īstenot likumu, kas prasa visām attiecīgām amatpersonām deklarēt viņu un attiecīgu tuvu radnieku īpašumā esošus līdzekļus un ziņot par potenciāliem interešu konfliktiem saistībā ar viņu vai tuvu radnieku personīgām interesēm, un nodrošināt izpildes procedūras efektīvu īstenošanu. Pieņem likumus par samērīgām atturošām sankcijām par korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem. Īstenot jauno Korupcijas apkarošanas un godprātības stratēģiju, lai saskaņā ar ES vērtībām un standartiem efektīvi novērstu un mazinātu korupciju. Stiprināt korupcijas apkarošanas aģentūru spējas un uzlabot koordināciju un sadarbību to starpā. Izveidot efektīvu tiesisko regulējumu trauksmes cēlēju aizsardzībai.

3. Līdzekļu atgūšana un banku krāpšanas gadījumu izmeklēšana

Izveidot efektīvu valsts līdzekļu atgūšanas dienestu. Darīt ES zināmus galvenos rezultātus, kas gūti *Kroll* izmeklēšanas otrajā posmā, kurš pašlaik notiek, saskaņā ar vienošanos, kas panākta ar *Kroll*, un nekaitējot turpmākai izmeklēšanai un līdzekļu atgūšanai. Nodrošināt, lai tiktu rūpīgi un objektīvi izmeklēti visi krāpšanas gadījumi, kas Moldovas Republikas banku sistēmu skāra 2012.–2014. gadā, arī ar mērķi atgūt ļaunprātīgi izmantotos līdzekļus un saukt vainīgos pie atbildības.

4. Publiskās pārvaldes, tostarp publisko finanšu pārvaldības, reforma

Īstenot Publiskās pārvaldes reformas (PPR) stratēģiju un pamatā esošās stratēģijas, kas izstrādātas 2016. gadā, apspriežoties ar ESAO/SIGMA un līdzekļu devējiem. Reorganizēt valsts iestādes, administratīvās iestādes un valsts uzņēmumus, lai palielinātu pārskatatbildību, efektivitāti un lietderību. Pārskatīt politikas izstrādes un koordinācijas sistēmu, lai palielinātu lēmumu pieņemšanas procesa iekļautību, saskaņotību, lietderību, paredzamību un pārredzamību. Uzlabot sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti un pieejamību. Nodrošināt profesionālu civildienestu un modernu cilvēkresursu pārvaldības sistēmu. Uzsākt teritoriālo reformu, kas dotu iespēju maksimāli palielināt resursu pieejamību iedzīvotājiem vietējā līmenī. Arvien lielākā mērā iesaistīt pilsonisko sabiedrību, lai publiskās pārvaldes reformas un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas jomās palielinātu pārskatatbildību, pārredzamību un atsaucību.

Atjaunināt Moldovas Republikas Publisko finanšu pārvaldības (PFP) stratēģiju 2013.–2020. gadam. Turpināt parlamentārās pārbaudes un budžeta izpildes pārraudzības reformu. Stiprināt publisko finanšu politikas un pārvaldības pārredzamību, pārraudzību un pārskatatbildību. Stiprināt pārvaldību, nodrošinot budžeta stabilitāti un disciplīnu, nostiprinātu pārskatatbildības procesu un uzlabotu rezultātu pārvaldību.

5. Pamatbrīvības

Nodrošināt plašsaziņas līdzekļu brīvību un plurālismu, tostarp pieņemot jaunu Audiovizuālo kodeksu saskaņā ar Eiropas Padomes, Eiropas Savienības un EDSO ieteikumiem, lai Moldovas Republikas tiesību aktus pieskaņotu Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvai un steidzami risinātu jautājumus saistībā ar plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību koncentrāciju, reklāmas tirgus monopolizāciju un valsts raidorganizācijas reformu. Precīzāk noteikt Audiovizuālo jautājumu koordinācijas padomes pilnvaras un uzdevumus, lai nostiprinātu tās neatkarību.

Pieņemt un īstenot jauno Valsts rīcības plānu cilvēktiesību jomā, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām grupām, un koordinēt plānošanas un budžeta procesu, lai atvēlētu pietiekami daudz resursu tā efektīvai īstenošanai. Nodrošināt Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu efektīvu izpildi un izveidot efektīvu šādas izpildes parlamentārās kontroles mehānismu.

Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka līdztiesības un dzimumu jautājumi tiek risināti kā starpnozaru prioritāte.

6. Piedņestras konflikta noregulējums

Izstrādāt redzējumu par Piedņestras konflikta mierīgu un ilgtspējīgu noregulējumu, balstoties uz Moldovas Republikas suverenitāti un teritoriālo integritāti tās starptautiski atzītajās robežās ar īpašu juridisko statusu Piedņestras reģionam, kas pilnībā garantēs iedzīvotāju cilvēktiesības un politiskās, ekonomiskās un sociālās tiesības un kas arī veicinātu turpmāku iesaisti ar Piedņestras pusi. Turpināt konstruktīvu dialogu ar visiem attiecīgajiem partneriem saistībā ar situāciju Moldovas Republikas un Ukrainas robežas centrālajā (Piedņestras) segmentā.

Ekonomikas attīstības un tirgus iespēju jomā

7. Uzlabot uzņēmējdarbības vidi un ieguldījumu klimatu

Īstenot reformu programmu, par ko panākta vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF), un īstenot ekonomikas, nodokļu un finanšu politiku līdzīgā garā kā SVF reformu programmu. Uzlabot MVU tiesisko regulējumu, darbības vidi un piemērot konkurences tiesību aktus, lai samazinātu monopolistisku praksi. Īstenot MVU sektora attīstības stratēģiju 2012.–2020. gadam un tās attiecīgo rīcības plānu saskaņā ar jauno MVU likumu, saskaņā ar pārskatīto valsts Konkurētspējas ceļvedi un Valsts Investīciju piesaistes un eksporta veicināšanas stratēģiju 2016.–2020. gadam. Stiprināt uzņēmumu un MVU apvienību (tostarp nozares apvienību) lomu, lai uzlabotu publiskā un privātā sektora dialogu. Vienkāršot inspekciju un dažādu inspekcijas struktūru sistēmu, lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu korupcijas iespējas, vienlaikus veicinot tiesību aktu un standartu izpildi.

8. Lauksaimniecība un lauku attīstība

Īstenot Vispārējo likumu par subsidēšanas principiem lauksaimniecībā un lauku attīstībā, tādējādi uzlabojot politikas īstenošanu šajā jomā. Uzlabot lauksaimnieciskās ražošanas konkurētspēju, jo īpaši nozarēs ar augstu eksporta vērtību. Uzlabot darba un dzīves apstākļus lauku apvidos. Uzlabot ilgtspējīgu zemes un ūdens resursu izmantošanu. Uzlabot pakalpojumus un infrastruktūru un ekonomisko darbību daudzveidību lauku apvidos.

9. Ar tirdzniecību saistītās reformas – tehniskie noteikumi, standartizācija un saistītā infrastruktūra, muita un tirdzniecības veicināšana

Uzlabot tirdzniecības veicināšanu, pamatojoties uz ESAO tirdzniecības veicināšanas indikatoriem. Tehnisko noteikumu un standartu jomā pastiprināt sadarbību ar attiecīgām ES organizācijām, piemēram, CEN, Cenelec, ETSI, Euramet, EA, WelmeC. Būtiska ir sabiedriskā apspriešanās saistībā ar tehniskiem noteikumiem un sanitāriem un fitosanitāriem (SFS) pasākumiem, lai panāktu jauno noteikumu plašāku piemērošanu un sabiedrības izpratni par tiem. Attiecībā uz SFS pasākumiem, iegūt visu laboratoriju, kas iesaistītas starptautisko standartu oficiālajā kontrolē, akreditāciju, lai izpildītu SFS prasības attiecībā uz eksportu un stiprinātu pārtikas nekaitīgumu Moldovas Republikas iekšējā tirgū.

Pieskaņot Moldovas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības Muitas kodeksam un tā īstenošanas noteikumiem un uzlabot muitas pārvaldes sniegumu profesionālās godprātības un pārredzamības ziņā. Pieskaņot Moldovas Republikas tiesību aktus, lai Moldovas Republika varētu pievienoties Konvencijai par kopīgu tranzīta procedūru.

Savienojamības, energoefektivitātes, vides un klimata politikas jomā

10. Energoapgādes drošība un energoefektivitāte

Stiprināt ANRE neatkarību, tostarp depolitizējot direktoru iecelšanas un atlaišanas procedūru, kā arī nodrošinot neatkarīgu budžeta izstrādi. Pārredzamā un iekļaujošā veidā pieņemt jaunu enerģētikas likumu. Īstenot visus Enerģētikas kopienas sekretariāta veiktā ANRE pārskata ieteikumus. Īstenot jaunus likumus par elektroenerģiju un dabasgāzi, veicot likumā paredzētās nepieciešamās darbības un pieņemot nepieciešamos sekundāros tiesību aktus. Pilnībā īstenot Moldovas Republikas apņemšanās un nolīgumus, tostarp tos, kas noteikti SVF finanšu programmu mērķu ietvaros. Turpināt veikt pasākumus, lai integrētu Moldovas Republikas enerģijas tirgu ES enerģijas tirgū. Saskaņot Likumu par ēku energoefektivitāti un izveidot piemērotus atbalsta mehānismus, lai īstenotu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus gan sabiedriskajās ēkās, gan māsājniecībās. Pamatojoties uz tiesību aktiem par atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu, izveidot atbalsta shēmas, administratīvos noteikumus un citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai veicinātu plašāku atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

11. Transports

Īstenot dzelzceļa nozares reformu un pārstrukturēšanas programmu. Pastiprināt īstenošanas centienus attiecībā uz ES tiesību aktiem aviācijas jomā, lai varētu pilnībā izmantot Kopējās aviācijas telpas nolīgumu starp ES un Moldovas Republiku. Izveidot brīvu un godīgu konkurenci aviācijas nozarē, jo īpaši iekļaut nosacījumus par nediskriminējošu piekļuvi lidostai Kišiņevas lidostas koncesijā, un atjaunot efektīvu konkurenci apkalpošanas uz zemes nozarē. Attīstīt infrastruktūras projektus, kuriem ir ekonomiska nozīme, tostarp turpinot īstenot projektus paplašinātā provizoriskā TEN-T tīkla attīstībai.

12. Vide un klimata politika

Nodrošināt administratīvo reformu turpināšanu un pienācīgu administratīvo spēju attīstību, lai īstenotu asociācijas nolīguma vides un klimata politikas nodaļas. Turpināt saskaņot vides *acquis*, pieņemot galveno tiesisko regulējumu šajā jomā, proti, likumus par gaisa kvalitātes aizsardzību, ķīmisko vielu pārvaldību un rūpnieciskajām emisijām (par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli). Īstenot likumus par ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu un atkritumu apsaimniekošanu.

Mobilitātes un tiešo personisko kontaktu jomā

13. Izglītība, mācības un jaunatne

Pastiprināt jaunā Izglītības kodeksa īstenošanu visos izglītības līmeņos. Palielināt Izglītības ministrijas un tās pakļautībā esošo struktūru administratīvo spēju. Saskaņā ar profesionālās izglītības un apmācības (PIA) attīstības stratēģiju un rīcības plānu 2013.–2020. gadam veikt reformas profesionālajā izglītībā un apmācībā, lai apmierinātu darba tirgus vajadzības. Pieņemt nozares komiteju tiesisko regulējumu. Veicināt attiecīgo ieinteresēto personu (tostarp uzņēmumu un sociālo partneru) iesaisti visa veida mūžizglītības pasākumos nepārtrauktai profesionālai pilnveidei, lai tie spētu pielāgoties darba tirgus vajadzībām. Īstenot Valsts stratēģiju jaunatnes sektora attīstībai.

2.2. Politiskais dialogs, laba pārvaldība un iestāžu nostiprināšana

Politiskais dialogs un sadarbība asociācijas programmas ietvaros veicamo reformu jomā ir vērsti uz to, lai stiprinātu demokrātijas principu, tiesiskuma un labas pārvaldības, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu, tostarp minoritāšu tiesību, kas ietvertas svarīgākajās ANO un Eiropas Padomes konvencijās un saistītajos protokolos, ievērošanu. Būtu jānodrošina saskaņotība ar Eiropas Padomes rīcības plānu, kas būs piemērojams šīs asociācijas programmas īstenošanas laikā.

- i) Stabilitātes, neatkarības un efektivitātes stiprināšana attiecībā uz institūcijām, kas nodrošina demokrātiju un tiesiskumu Moldovas Republikā, tostarp īstenojot visaptverošu publiskās pārvaldes reformu un publisko finanšu pārvaldības reformu

Īstermiņa prioritātes

- Ciešā sadarbībā ar Eiropas Padomes Venēcijas komisiju pieņemt un īstenot pārskatītās konstitucionālās tiesas pilnvaras un tās locekļu amatā iecelšanas procedūras.

- Pievērsties visiem trūkumiem, kurus iepriekšējās vēlēšanās konstatējusi Eiropas Drošības un sadarbības organizācija / Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību birojs (EDSO/ODIHR), valsts pilsoniskās sabiedrības uzraudzības misija un centrālās valsts iestādes, tostarp nepieciešamībai nodrošināt pārskatāmu kampaņu finansējumu, neatkarīgu un objektīvu atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos un diasporas balsojumu.
- Izvērtēt iespēju ļaut Moldovas Republikas pilsoņiem finansēt politisko partiju darbību, vēlēšanu kampaņas/kandidātus no ieņēmumiem, kas iegūti ārpus valsts, tajā pašā laikā novēršot ārvalstu pilsoņu, personu un ārvalstu tiešu vai netiešu iejaukšanos politiskajā darbībā Moldovas Republikā.
- Ieviest efektīvu tiesisko regulējumu trauksmes cēlēju aizsardzībai.
- Īstenot valsts teritoriālās struktūras reformu, samazinot vietējo iestāžu skaitu saskaņā ar Valsts decentralizācijas stratēģiju, kā arī PPR stratēģiju.
- Īstenot PPR stratēģiju un pamatā esošās stratēģijas, kas izstrādātas 2016. gadā, apspriežoties ar ESAO/SIGMA un līdzekļu devējiem.
- Pastiprināt koordinācijas, uzraudzības un ziņošanas mehānismus un spējas gan politiskā, gan administratīvā līmenī.
- Aplēst izmaksas PPR rīcības plānam 2016.–2018. gadam.
- Izveidot līdzsvarotu budžetu saskaņā ar SVF vienošanos, atvēlot pietiekamus finanšu līdzekļus plānoto reformu īstenošanai.
- Reformēt Valsts kanceleju.
- Precizēt galveno iestāžu funkcijas, uzdevumus un pienākumus un izstrādāt vienotas, rakstveida un pieskaņotas procedūras un metodiku iekļaujošas un uz faktiem balstītas politikas izstrādei un koordinācijai.
- Sagatavot civildienesta tiesiskā regulējuma pārskatīšanu ar mērķi paplašināt tā darbības jomu, lai iekļautu visas iestādes, kuras īsteno valsts pārvaldei raksturīgus uzdevumus, un nodrošināt, ka darbā pieņemšana, paaugstināšana amatā un atlaišana ir balstīta uz nopelniem.
- Stiprināt valsts sekretāru kā augstākā līmeņa valsts ierēdņu lomu katrā jomas ministrijā, lai sekmētu sabiedrisko pakalpojumu profesionalizāciju un depolitizāciju.
- Paplašināt personāla reģistra datu vākšanas tvērumu, iekļaujot datus par algām, un pakāpeniski paplašināt tā izmantošanu, iekļaujot visas valsts iestādes.
- Reorganizēt valdības iestādes, lai panāktu lielāku pārskatatbildību, efektivitāti un lietderību, tostarp pārskatot izmaksu lietderību un valsts uzņēmumu, kas veic administratīvas funkcijas, efektivitāti.
- Vērienīgi īstenot tiesību aktus par lēmumu pārredzamību.
- Grozīt Likumu par piekļuvi informācijai, lai uzlabotu tā īstenošanu, un noteikt vajadzīgos pasākumus īstenošanas uzraudzībai.
- Izstrādāt vispārēju likumu par administratīvajām procedūrām, lai īstenotu labas pārvaldības principus, un pakāpeniski saskaņot īpašas administratīvas procedūras ar jauno likumu.
- Uzsākt teritoriālo reformu, kas dotu iespēju maksimāli palielināt resursu pieejamību iedzīvotājiem vietējā līmenī.
- Atjaunināt Moldovas Republikas Publisko finanšu pārvaldības (PFP) stratēģiju 2013.–2020. gadam.
- Pieņemt jaunu Publiskās iekšējās finanšu kontroles stratēģiju.
- Turpināt parlamentārās pārbaudes un budžeta izpildes pārraudzības reformu. Stiprināt pārredzamību, pārraudzību un pārskatatbildību publisko finanšu politikā un pārvaldībā.
- Pieņemt jauno likumprojektu par Revīzijas palātas darbību, nodrošinot publiskas ārējās revīzijas neatkarību un efektivitāti.

Vidēja termiņa prioritātes

- Sadarbībā ar Eiropas Padomi izpētīt pasākumus, kas nepieciešami, lai stiprinātu iestāžu sistēmu, nolūkā veicināt Moldovas Republikas noturību ilgtermiņā.
- Uzlabot informācijas apmaiņu starp valdību un parlamentu.
- Stiprināt parlamenta pārraudzību pār reformu un tiesību aktu īstenošanu.
- Nodrošināt, ka prezidenta, parlamenta un pašvaldību vēlēšanas notiek demokrātiskā veidā saskaņā ar Eiropas standartiem.
- Izskatīt iespēju, balstoties uz starptautisko labāko praksi, pārskatīt valsts finansējumu politiskajām partijām, lai ņemtu vērā prezidenta vēlēšanu rezultātus.
- Saskaņā ar labāko starptautisko praksi un ņemot vērā Venēcijas komisijas speciālās zināšanas, pārskatīt griestus individuālo un juridisko personu ziedojumiem politiskajām partijām.
- Turpināt decentralizācijas stratēģijas īstenošanu saskaņā ar Eiropas Padomes Eiropas vietējo pašvaldību hartu (Eiropas Padomes konvenciju krājums Nr. 122).
- Pārskatīt vēlēšanu reģistrācijas mehānismu saskaņā ar EDSO/ODIHR ieteikumiem nolūkā nodrošināt datu precizitāti.
- Izstrādāt un īstenot automatizētās informācijas sistēmas moduli “Vēlēšanas” – “Finanšu kontrole” un tiesisko regulējumu, kas automatizēs finanšu pārskatu par politisko partiju un vēlēšanu kandidātiem sniegšanas, vākšanas un analizēšanas procesus un uzlabos sabiedrības piekļuvi šai informācijai. Ieviest efektīvas sankcijas pārkāpumu gadījumos un nodrošināt, ka pusēm ir pierādīšanas pienākums attiecībā uz naudas līdzekļu izcelsmi. Ieviest iespēju konfiscēt neizskaidrojamus aktīvus.
- Ieviest efektīvus palīdzības plūsmu pārvaldības un koordinācijas mehānismus saskaņā ar valdības vajadzībām.
- Saskaņā ar publiskās pārvaldes principiem, apspriežoties ar pilsonisko sabiedrību un to arvien lielākā mērā iesaistot, turpināt publiskās pārvaldes reformu (gan centrālā, gan vietējā līmenī, kā arī teritoriālo reformu) ar mērķi izveidot atbildīgu, efektīvu, pārredzamu un uz profesionāliem nopelniem un faktiem balstītu civildienestu ar atbilstošu ētikas kodeksu un brīvu no politiskā spiediena.
- Saskaņā ar PPR stratēģiju optimizēt publisko pārvaldi valsts un vietējā līmenī.
- Regulāri izmantot *ex ante* ietekmes novērtējumus. Nodrošināt, ka reformu izmaksas tiek sistemātiski aplēstas, un izveidot starpministriju konfliktu risināšanas forumus gan augstā administratīvā, gan politiskā līmenī.
- Ieviest pārredzamu un konkurētspējīgāku publiskā sektora darbinieku atalgojuma sistēmu talantīgu darbinieku piesaistīšanai un paturēšanai darbā.
- Sniegt iedzīvotājiem viegli pieejamu informāciju par viņu tiesībām uz labu pārvaldību, piekļuvi informācijai, administratīvo tiesvedību un tiesībām prasīt kompensāciju, lai iedzīvotāji zinātu, kur un kā iesniegt sūdzību. Nodrošināt efektīvus un konkrētus pēcpasākumus saistībā ar iedzīvotāju pieprasījumiem un sūdzībām.
- Nodrošināt institucionālus un organizatoriskus uzlabojumus, kas nepieciešami, lai stiprinātu parlamentāro uzraudzību, tostarp sadarbības kārtību ar publisko ārējo revīziju.
- Stiprināt Finanšu ministrijas spēju pildīt savu centrālās fiskālās iestādes lomu un nodrošināt fiskālo stabilitāti.
- Turpināt uzlabot PFP un efektīvi īstenot atjaunināto PFP stratēģiju.
- Izveidot caurviju daudzgadu Publisko investīciju programmu, kuru vada Finanšu ministrija, lai nodrošinātu prioritāros ieguldījumus valsts līmenī daudzgadu budžeta sistēmā.
- Nodrošināt institucionālus un organizatoriskus uzlabojumus, kas nepieciešami, lai vēl vairāk stiprinātu ārējo pārraudzību, tostarp Moldovas Republikas Revīzijas palātas ārējās revīzijas funkcijas turpmāku attīstību, saskaņā ar Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas standartiem un sadarbības starp parlamentu un publisko ārējo revīziju kārtību.

- Vajadzības gadījumā īstenot disciplinārās procedūras un efektīvi piemērot sankcijas.
  - Pakāpeniski reformēt publiskā sektora grāmatvedības un ārējo pārskatu standartus.
- ii) Veikt turpmākas reformas tieslietu nozarē, jo īpaši, lai nodrošinātu tiesu iestāžu, tostarp prokuratūras, neatkarību, objektivitāti, profesionalitāti un efektivitāti, tām vajadzētu būt brīvām no politiskas vai jebkādas citas nevēlamas ietekmes. Īstenojot tieslietu nozares visaptverošās reformas atsevišķus elementus, var būt nepieciešami konstitūcijas grozījumi.

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot pašreizējos tiesību aktus, kas attiecas uz tiesnešiem, prokuroriem, advokātiem un citu juridisko profesiju pārstāvjiem, lai veicinātu pilnīgas neiecietības politiku pret korupciju un novērstu visu veidu korupcijas izpausmes.
- Nodrošināt, ka tiesnešus un prokuroorus darbā pieņem neatkarīga iestāde, izmantojot pārredzamus, uz nopelniem balstītus un objektīvus kritērijus un taisnīgas atlases procedūras, tostarp obligātus rakstiskus eksāmenus un valsts līmeņa vakanču kopumu, saskaņā ar Eiropas standartiem.
- Nodrošināt, ka tiesnešu un prokurooru, tostarp galveno prokurooru un augstās tiesas tiesnešu, paaugstināšanu amatā veic neatkarīga iestāde, izmantojot pārredzamus, uz nopelniem balstītus un objektīvus kritērijus un taisnīgas atlases procedūras saskaņā ar Eiropas standartiem.
- Nodrošināt aizsardzības pasākumu efektīvu īstenošanu attiecībā uz tiesnešu neatkarību.
- Nodrošināt disciplināro noteikumu un ētikas kodeksu, tostarp procesuālo aizsardzības pasākumu, efektīvu īstenošanu attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem un Tiesu inspekcijas autonomiju attiecībā uz Tiesnešu augstāko padomi, kā arī sabiedrībai pieejamus sūdzību mehānismus.
- Saskaņā ar labo praksi un pilnībā ievērojot Eiropas standartus, īstenot noteikumus par funkcionālo imunitāti.
- Īstenot tiesību aktu kopumu par godprātību tieslietu nozarē.
- Uzlabot Tiesnešu augstākās padomes lēmumu pieņemšanas procesa pārredzamību un efektivitāti.
- Stiprināt Prokurooru augstākās padomes neatkarību saskaņā ar 2016. gada 25. februāra Likumu par prokuratūru un stingri turpināt visaptverošu prokuratūras reformu, tostarp jauno tiesību aktu īstenošanu.
- Nodrošināt taisnīgu tiesu, tiesu iestāžu pieejamību un procesuālās tiesības kriminālprocesā, ievērojot Moldovas Republikas pienākumus saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, Tiesas judikatūru un citām attiecīgām Eiropas Padomes konvencijām, ieviešot:
  - = tiesību aktus un pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt aizdomās turēto un apsūdzēto procesuālās tiesības kriminālprocesā,
  - = tiesību aktus, pasākumus un resursus, kuru mērķis ir nodrošināt noziegumos cietušo tiesības uz tiesu iestāžu pieejamību, aizsardzību, atbalstu un kompensāciju, tostarp krimināljustīcijas sistēmas ietvaros.
- Nostiprināt juridiskās palīdzības un alternatīvo strīdu izšķiršanas mehānismu īstenošanu.
- Nodrošināt efektīvu elektronisko tiesu lietu pārvaldības sistēmu ar uzticamu lietu sadali pēc nejausības principa un tiesu statistiku.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt justīcijas sektora iestāžu neatkarību, lai minētās iestādes neskartu politisks spiediens vai jebkāds cits spiediena veids no valsts pārvaldes puses, valdības vai parlamenta.

- Nodrošināt visu prokuroru pilnīgu neatkarību un samazināt Ģenerālprokuratūras pārraugošo lomu, kā paredzēts jaunajā Likumā par prokuratūru.
  - Nodrošināt, ka Tieslietu valsts institūts sniedz sākotnējo un turpmāko apmācību atbilstīgi konstatētajām apmācības vajadzībām.
  - Uzrādīt tādu pasākumu rezultātus, kuru mērķis ir stiprināt tiesu iestāžu godprātību un pārskatatbildību, piemēram, pārbaudes un notiesāšana par nodarījumiem, kas saistīti ar korupciju.
  - Strādāt pie tā, lai uzlabotu sabiedrības izpratni par tiesu iestāžu neatkarību, integritāti, pārredzamību un pārskatatbildību.
  - Panākt progresu attiecībā uz visaptverošu reformu attiecībā uz prokuratūru, tostarp specializētajiem prokuroriem organizētās noziedzības un korupcijas lietās.
  - Panākt progresu Likuma par tiesu iestāžu kartējuma optimizāciju īstenošanā saskaņā ar rīcības plānu, kas apstiprināts ar Parlamenta 2017. gada 3. marta Lēmumu Nr. 21.
  - Uzlabot tiesu iestāžu pieejamību, jo īpaši attiecībā uz sievietēm un mazāk aizsargātām grupām.
  - Strādāt pie tā, lai būtiski samazinātu procesa ilgumu civillietās un krimināllietās.
  - Strādāt pie tā, lai palielinātu lietu pabeigšanas koeficientu.
- iii) Cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanas nodrošināšana, izmantojot visaptverošu sadarbību cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības jomā. Minētā sadarbība ietvers darbu turpmāk uzskaitītajās jomās.

Cilvēktiesības un pamatbrīvības

Īstermiņa prioritātes

- Pabeigt jaunā Valsts rīcības plāna cilvēktiesību jomā izstrādi un pēc tam to īstenot, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām grupām, un koordinēt plānošanas un budžeta procesus, lai pietiekami daudz resursu tiktu piešķirts tā efektīvai īstenošanai.
- Izveidot nacionālo padomi un sekretariātu, lai izstrādātu, pārraudzītu un ziņotu par to, kā tiek īstenots jaunais valsts rīcības plāns cilvēktiesību jomā.
- Nodrošināt Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu efektīvu izpildi un izveidot efektīvu šādas izpildes parlamentārās kontroles mehānismu.
- Sākt īstenot Stratēģiju etnisko grupu savstarpējo attiecību stiprināšanai 2017.–2027. gadam un pieņemt attiecīgo rīcības plānu.]
- Panākt progresu attiecībā uz Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu hartas īstenošanas izmēģinājumu septiņos apvidos, kas ir daļa no Moldovas Republikas centiena ratificēt hartu.
- Pabeigt tiesībsarga institūcijas reformu, uzlabojot 2014. gada 3. aprīļa Tiesībsarga likumu Nr. 52 saskaņā ar Venēcijas komisijas ieteikumiem un finanšu noteikumiem, ievērojot Parīzes principus.
- Nodrošināt valsts preventīvā mehānisma pret spīdzināšanu darbību saskaņā ar ANO Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem fakultatīvā protokola 18. panta 3. punktu.
- Ratificēt Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 12. protokolu.
- Pieņemt un īstenot grozījumus tiesību aktos par nauda noziegumiem, lai šos tiesību aktus saskaņotu ar Eiropas standartiem. Pastiprināt centienus izmeklēt nauda runas un nauda noziegumu gadījumus un rīkoties saistībā ar tiem, un nodrošināt cietušajiem efektīvu tiesas pieejamību.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt likumu un noteikumu pret visa veida diskrimināciju, tostarp Likuma par vienlīdzības nodrošināšanu, piemērošanu un stiprināt Diskriminācijas izskaušanas un novēršanas padomes ("Līdztiesības padome") spēju.
- Ņemt vērā Eiropas Padomes struktūru un ekspertu sniegtos ieteikumus par atbilstību Vispārējai konvencijai par nacionālo minoritāšu aizsardzību un tos īstenot, vienojoties ar šīm struktūrām un ekspertiem. Šādā sakarā pievērst uzmanību tam, lai tiktu nodrošinātas pie nacionālām minoritātēm piederīgu personu tiesības, tostarp ar nacionālajām minoritātēm īstenojot dialogu un apspriešanos, ņemot vērā arī attiecīgos Eiropas Padomes Venēcijas komisijas atzinumus.
- Pastiprināt tiesību aktu īstenošanu par pieejamību personām ar invaliditāti. Uzlabot publisko ēku, transporta un informācijas pieejamību personām ar invaliditāti.
- Nodrošināt ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām, tostarp 12. panta (vienlīdzīgas tiesībspējas atzīšana) un 14. panta (tiesības uz personas brīvību un drošību) efektīvu īstenošanu.
- Parakstīt Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām fakultatīvo protokolu.
- Turpināt bērnu deinstitutionalizāciju.
- Uzturēt efektīvus pirmstiesas un ārpustiesas mehānismus strīdu izšķiršanai cilvēktiesību un pamatbrīvību jomā.
- Turpināt informācijas sniegšanu par pilsoņu tiesībām un atbilstīgiem juridiskiem risinājumiem.
- Īstenot efektīvus pasākumus, lai novērstu nepamatotus arestus un nelikumīgas pārtveršanas, ņemot vērā to, ka iejaukšanās samērīgā apmērā var būt nepieciešama, lai nodrošinātu korupcijas vai citu veidu nodarījumu pienācīgu izmeklēšanu.
- Veicināt un vairot informētību tiesās, tiesībaizsardzības iestādēs un valsts pārvaldes iestādēs par cilvēktiesībām un diskriminācijas novēršanu.
- Ieviest 1994. gada Likumu par Gagauzijas autonomā apgabala īpašo juridisko statusu, pamatojoties uz 2002. gada Venēcijas komisijas un 2013. gada EDSO ieteikumiem.
- Garantēt procesuālās tiesības personām, kuras ir aizturējusi policija un VPC un kuras atrodas pirmstiesas apcietinājumā.

Vārda brīvība

Īstermiņa prioritātes

- Turpināt darbu, lai nodrošinātu plašsaziņas līdzekļu vārda brīvību un neatkarību atbilstoši Eiropas Padomes, Eiropas Savienības un EDSO ieteikumiem.
- Saskaņā ar Eiropas praksi izstrādāt un pieņemt plašsaziņas līdzekļu attīstības stratēģiju.
- Izveidot regulāru dialogu, lai apmainītos ar labāko praksi attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu brīvību, plašsaziņas līdzekļu plurālismu, kriminālatbildības atcelšanu par neslavas celšanu, žurnālistu informācijas avotu aizsardzību un kultūras daudzveidību plašsaziņas līdzekļos.
- Pieņemt jaunu Audiovizuālo kodeksu, kas pilnībā atbilst EDSO un Eiropas Padomes ieteikumiem, ņemot vērā 2011. gada projektu.
- Radīt apstākļus sabiedrisko raidorganizāciju pilnīgai neatkarībai.

Sadarbība ar pilsonisko sabiedrību

Īstermiņa prioritātes

- Iesaistīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp darba devēju organizācijas un arodbiedrības, informācijas apkopošanā un politikas uzraudzībā.
- Pieņemt Pilsoniskās sabiedrības attīstības stratēģiju 2017.–2020. gadam un nodrošināt tās īstenošanu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem pieņemt jaunu Likumu par nevalstiskajām organizācijām, kas cita starpā uzlabos tiesisko regulējumu pilsoniskās sabiedrības efektīvai līdzdalībai lēmumu pieņemšanas procesā.
- Nostiprināt pilsoniskās sabiedrības līdzdalības sistēmu sabiedriskās politikas izstrādē un īstenošanas uzraudzībā, tostarp grozot likumu par lēmumu pārredzamu pieņemšanu.
- Veicināt un stiprināt pilsoniskās sabiedrības finansiālo stabilitāti un apsvērt sociālo līgumu ieviešanu, valsts dotāciju programmu paplašināšanu, tiesiskā regulējuma sekmēšanu saistībā ar ziedojumiem.
- Attīstīt aktīvu pilsoniskās līdzdalības un brīvprātīgā darba garu.

Slikta izturēšanās un spīdzināšanaĪstermiņa prioritātes

- Efektīvi rīkoties visos gadījumos, kad tiek ziņots par tiesībaizsardzības amatpersonu sliktu izturēšanos pret ieslodzītajiem, jo īpaši pirmstiesas apcietinājuma vietās.

Vidēja termiņa prioritātes

- Ieviest visaptverošu politikas satvaru nesodāmības novēršanai un apkarošanai, balstoties uz pamatnostādnēm par nesodāmības izskaušanu attiecībā uz smagiem cilvēktiesību pārkāpumiem (Eiropas Padome, 2011. gads).
- Nodrošināt spīdzināšanas un sliktas izturēšanās efektīvu izmeklēšanu un attiecīgas sankcijas.

Bērnu tiesībasVidēja termiņa prioritātes

- Īstenot 2016.–2020. gada rīcības plānu attiecībā uz Bērnu aizsardzības stratēģiju 2014.–2020. gadam.

Vardarbība ģimenēĪstermiņa prioritātes

- Nodrošināt, ka tiek īstenots spēkā esošais tiesiskais regulējums un politikas satvars jautājumos par vardarbību ģimenē.

Vidēja termiņa prioritātes

- Ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu.

Vienlīdzīga attieksmeVidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt saskaņotību ar Eiropas standartiem attiecībā uz darba aizsardzības noteikumiem, noteikumiem par grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu, un noteikumiem par ģimenes un darba pienākumu saskaņošanu.
- Veicināt sieviešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā un politiskajā dzīvē un uzņēmējdarbībā, kā arī veikt mērķtiecīgas darbības, lai panāktu vīriešu un sieviešu vienlīdzīgu līdzdalību un pārstāvētību šajās jomās.

Arodbiedrību tiesības un darba pamatstandartiVidēja termiņa prioritātes

- Turpināt darbu, lai nodrošinātu arodbiedrību tiesību un darba pamatstandartu ievērošanu saskaņā ar Eiropas standartiem un Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) konvencijām.
- Panākt progresu dzimumu līdztiesības nodrošināšanā darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu nodarbinātībai.
- Īstenot tiesību aktus par bērnu darba apkarošanu.

2.3. Ārpolitika un drošības politika

Dialoga un sadarbības mērķis kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā ir pakāpeniska konverģence, tostarp attiecībā uz kopējo drošības un aizsardzības politiku (KDAP). Konkrētāk, uzmanība tiks pievērsta tādām jomām kā konfliktu novēršanas un krīžu pārvarēšanas jautājumi, reģionālā stabilitāte, atbrūņošanās, ieroču neizplatīšana, ieroču kontrole un eksporta kontrole. Sadarbība šajā jomā balstīsies uz kopīgām vērtībām un abpusējam interesēm, un tās mērķis būs ar divpusējo, starptautisko un reģionālo forumu starpniecību palielināt politikas saskaņošanu un efektivitāti. Tas ietvers darbības šādu uzdevumu izpildei.

Īstermiņa prioritātes

— Parakstīt Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Moldovas Republiku par drošības procedūrām klasificētas informācijas apmaiņā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Turpināt veicināt konfliktu miermīlīgu risināšanu un starptautisko stabilitāti un drošību, kas balstīta uz efektīvām daudzpusējām attiecībām.
- Attīstīt sadarbību ES sankciju jomā.
- Veicināt suverenitātes un teritoriālās integritātes, robežu neaizskaramības un neatkarības principu ievērošanu, kā noteikts ANO Statūtos un EDSO Helsinku Noslēguma aktā.
- Stiprināt praktisko sadarbību konfliktu novēršanas un krīzes pārvaldības jomā, veicinot Moldovas Republikas līdzdalību ES vadītās civilajās un militārajās krīžu pārvarēšanas operācijās, un sniegt konsultācijas un apmācību pasākumus KDAP jomā (pamatojoties uz dalības pamatnolīgumu, kas stājās spēkā 2013. gada 1. jūlijā, un Austrumu partnerības darba grupas KDAP jautājumus daudzpusējo satvaru).

Terorisms, masu iznīcināšanas ieroču (MII) neizplatīšana un nelikumīgs ieroču eksports

Īstermiņa prioritātes

- Apmainīties ar informāciju par teroristu organizācijām, grupām, to darbībām un to atbalsta tīkliem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un tiesību aktiem, ko puses ir pieņēmušas, tostarp operatīvās un stratēģiskās sadarbības nolīguma starp Moldovas Republiku un Eiropu ietvaros, kā arī sadarbības nolīguma starp Moldovas Republiku un Eurojust ietvaros.
- Nodrošināt, ka tiesību akti par terorisma apkarošanu ir balstīti cilvēktiesībās un tos pārskata Venēcijas komisija.
- Sadarboties uz risku balstītas muitas kontroles nolūkos, ar ko nodrošina importēto, eksportēto vai tranzīta preču drošumu un nekaitīgumu.
- Sadarboties terorisma novēršanā.
- Pieņemt visaptverošu MII izplatīšanas novēršanas un CBRN stratēģiju un ar to saistītu valsts rīcības plānu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Sadarboties nolūkā stiprināt starptautisko konsensu par cilvēktiesībās balstītu cīņu pret terorismu, tostarp par terora aktu juridisko definīciju.
- Turpināt uzlabot valsts leģislatīvo un reglamentējošo satvaru terorisma apkarošanas jomā, jo īpaši pilnībā ievērojot tiesiskumu, starptautiskās cilvēktiesības, bēgļu un humanitārās tiesības un pilnīgā saskaņā ar attiecīgajām ANO un Eiropas Padomes konvencijām, piemēram, Eiropas Padomes 2005. gada Konvenciju par terorisma novēršanu (CETS Nr. 196) un tās papildu protokolu un Eiropas Padomes konvenciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju (CETS Nr. 198).
- Likt lielāku uzsvāri uz radikalizācijas dzinēju un faktoru, kas veicina vardarbīgu ekstrēmismu, izprašanu un novēršanu.
- Izpētīt sadarbības iespējas, tostarp spēju veidošanu aviācijas (tostarp lidostu), drošības un viegli pieejamu mērķu aizsardzības jomā.

- Attīstīt sadarbības veidus cīņai pret ieroču tirdzniecību un attiecībā uz municijas krājumu iznīcināšanu.
- Attīstīt sadarbības un informācijas apmaiņas veidus attiecībā uz nelikumīgo ieroču atklāšanu un izsekošanu.
- Sadarboties un dot ieguldījumu cīņā pret MII un ar tiem saistītu materiālu un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnībā ievērojot un valstīs īstenojot pušu pastāvošās saistības saskaņā ar starptautiskajiem atbrūošanās un ieroču neizplatīšanas līgumiem un nolīgumiem, kā arī citas attiecīgas starptautiskās saistības.
- Izveidot efektīvu valsts eksporta un tranzīta kontroli attiecībā uz precēm, kas saistītas ar MII, tostarp MII galīgās izmantošanas kontroli divējāda lietojuma tehnoloģijām un efektīvas sankcijas par eksporta kontroles pārkāpumiem.
- Saskaņā ar esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem un ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī saistībām, kas izriet no starptautiskajiem instrumentiem, kuri piemērojami šajā jomā, novērst kājnieku ieroču un vieglo ieroču, tostarp to municijas, nelikumīgu tirdzniecību.
- Turpināt sadarbību parasto ieroču eksporta kontroles jomā, ņemot vērā ES kopējo nostāju par militāru tehnoloģiju un ekipējuma eksporta kontroli.

Piedņestras konflikts

Vidēja termiņa prioritātes

- Uzturēt visu esošo dialoga platformu un sarunu formātu funkcionalitāti, lai apzinātu dzīvotspējīgus risinājumus problēmām, ar ko cilvēki saskaras abos Dņestras upes krastos, un vispusīgi un miermīlīgi noregulētu Piedņestras konfliktu, balstoties uz Moldovas Republikas suverenitāti un teritoriālo integritāti tās starptautiski atzītajās robežās ar īpašu juridisko statusu Piedņestras reģionam.
- Izstrādāt redzējumu par Piedņestras konflikta noregulējumu kā pamatu iesaistei ar Piedņestras pusi.
- Uzturēt efektīvu sadarbību starp ES un Moldovas Republiku saistībā ar Piedņestras konflikta noregulējumu un uzticības vairošanas pasākumu veicināšanu formātos, par kuriem panākta vienošanās, tostarp apspriedēs par kārtību pēc noregulējuma.
- Stiprināt dialogu ar mērķi izskaidrot, kādi būs ieguvumi no asociācijas nolīguma, un nodrošināt tā piemērojamību visā Moldovas Republikas teritorijā, vienlaikus veicot pasākumus, lai legalizētu to ekonomikas dalībnieku darbību, kuri ir Dņestras upes kreisajā krastā.
- Turpināt konstruktīvu dialogu ar visiem attiecīgajiem partneriem saistībā ar situāciju Moldovas Republikas un Ukrainas robežas centrālajā (Piedņestras) segmentā.
- Izstrādāt dialoga platformas starp pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un plašsaziņas līdzekļiem no Dņestras upes labā un kreisā krasta.

Starptautiskā Krimināltiesā

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtus un ar tiem saistītos instrumentus, ievērojot tās integritātes saglabāšanu.

2.4. Sadarbība brīvības, drošības un tiesiskuma jomā

Tiek sagaidīts, ka Moldovas Republika nodrošinās to prasību nepārtrauktu izpildi, kas minētas 2010. gada 16. decembra vīzu režīma liberalizācijas rīcības plāna četros blokos. Lai uzturētu bezvīzu režīmu ar ES, ļoti svarīgi ir efektīvi un ilgtspējīgi īstenot visus kritērijus, kas ietverti rīcības plānā, tostarp 3. blokā (Sabiedriskā kārtība un drošība). Saskaņā ar pārskatīto vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu ⁽¹⁾, bezvīzu režīmu var apturēt gadījumā, ja vairs netiek izpildīti viens vai vairāki kritēriji. Gadījumā, ja pastāv pamatotas bažas par konkrētu rīcības plānā iekļauto kritēriju izpildi, Moldovas Republika pēc Eiropas Savienības lūguma sniegs tai informāciju.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2017/371 (2017. gada 1. marts), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (apturēšanas mehānisma pārskatīšana) (OV L 61, 8.3.2017., 1. lpp.).

Turklāt puses pienācīgi ņem vērā ieteikumus, kas gūti pēc salīdzinošās pārskatīšanas misijām, kuras tika organizētas 2015. un 2016. gadā ar mērķi izvērtēt Moldovas Republikas tieslietu, korupcijas apkarošanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomas. Šajā sakarā Moldovas Republika apņemas izmantot iepriekšminētos ieteikumus kopā ar pārējiem ES ieteikumiem, kā arī citu starptautisko organizāciju ieteikumus, lai izstrādātu politikas dokumentu korupcijas apkarošanas jomā laikposmam pēc 2016. gada un politikas dokumentus tieslietu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā laikposmam pēc 2017. gada.

Puses turklāt sadarbosies šādās jomās.

Personas datu aizsardzība

Vidēja termiņa prioritātes

- Turpināt saskaņot valsts tiesisko regulējumu personas datu aizsardzības jomā ar ES tiesību aktiem, īpaši koncentrējoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 ⁽¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/680 ⁽²⁾.
- Turpināt īstenot tiesisko regulējumu attiecībā uz personas datu aizsardzību visās nozarēs, lai nodrošinātu augsta līmeņa datu aizsardzību saskaņā ar Eiropas instrumentiem un standartiem.
- Turpināt stiprināt Personas datu aizsardzības valsts centra spēju veidošanu.

Organizētās noziedzības apkarošana

Īstermiņa prioritātes

- Skaidri definēt un nodalīt, kādas ir policijas kompetences un pilnvaras, kas jāīsteno izlūkdatu vākšanas un (tiesu ekspertīzes) pierādījumu vākšanas un izmantošanas vajadzībām.
- Izveidot un efektīvi stiprināt finanšu izmeklēšanas sistēmu, kas galvenokārt vērsta uz tādu līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju, kas gūti no organizētās noziedzības.
- Katru gadu publicēt specializētā prokurora, kurš atbild par organizētās noziedzības apkarošanu, darbības pārskatu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Visā teritorijā turpināt īstenot un stiprināt uz izlūkdatiem balstīta policijas darba koncepciju, kurai nepieciešama labi izstrādāta riska un draudu analīzes un pārvaldības sistēma (Eiropola metodoloģija, ko piemēro saistībā ar SOCTA).
- Skaidri aprakstīt rīkus (tostarp īpašos izmeklēšanas līdzekļus, kad tie jāizmanto) un nosacījumus, saskaņā ar kuriem tos var izmantot izmeklēšanā.

Policijas reforma

Īstermiņa prioritātes

- Pabeigt pārskatatbildīgas, uzticamas un efektīvas policijas organizācijas, kas integrēta Iekšlietu ministrijā, izveidi. Ministrijas politiskā vadība aprobežosies ar policijas spēku stratēģisko prioritāšu un plašu politikas virzienu noteikšanu. Attiecībā uz policijas spēku operatīvo darbību nepastāvēs starplēmuma tiesības (ne pozitīvas, ne negatīvas).
- Īstenot sabiedriskās kārtības uzturēšanu un nodrošināt, ka iedzīvotāji var viegli vērsties pie policijas, lai sniegtu informāciju.
- Pastiprināt pārskatatbildību un nodrošināt, ka policija netiek nepamatoti ietekmēta.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

Vidēja termiņa prioritātes

- Īstenot Sabiedriskās kārtības un drošības stratēģiju, tostarp attiecībā uz sabiedrisko kārtību un pūļa vadību.
- Turpināt Policijas attīstības stratēģijas 2016.–2020. gadam īstenošanu, īpašu uzmanību pievēršot policijas spēku a) cilvēkresursu pārvaldības, b) pārvaldības metožu un c) operatīvo spēju modernizēšanai (cilvēktiesību ievērošanai attiecībā uz personām, kuras policija aizturējusi; efektīvu attiecību ar sabiedrību attīstīšanai; IKT vides atjaunināšanai; izmeklēšanas nozieguma vietā spēju uzlabošanai un korupcijas apkarošanas stratēģijas sīkākai izstrādei).
- Pieņemt Karabinieru karaspēka attīstības stratēģiju un nodrošināt progresu stratēģijas īstenošanā.
- Izveidot efektīvu liecinieku aizsardzības sistēmu (specializētu vienību) un nodrošināt lieciniekiem nepieciešamās garantijas, lai tos pasargātu no iebiedēšanas un fiziska apdraudējuma.
- Veicināt godprātības un ētisko vērtību kultūru visā Iekšlietu ministrijā un policijā. Izstrādāt noteikumus un rīcības standartus, lai novērstu un efektīvi sodītu policijas pārkāpumus. Izveidot instrumentus, lai novērtētu policijas darbību lietderību un efektivitāti.
- Izveidot Apvienoto Tiesībaizsardzības apmācības centru (ATAC), lai nodrošinātu pienācīgu pamata un specializētu apmācību dienesta ietvaros, tostarp augsta specializācijas līmeņa apmācību, ja nepieciešams. Pamatojoties uz 2012. gada Darba vienošanos starp Moldovas Republiku un ES Policijas akadēmiju (CEPOL), ATAC veidos ciešas operacionālās attiecības ar CEPOL.
- Uzlabot apcietinājuma apstākļus policijā.
- Pamatojoties uz ES labāko praksi, nodrošināt, ka pastāv neatkarīgs policijas uzraudzības mehānisms, ar ko uzraudzīs policijas vispārējo darbību un to, kā visas amatpersonas, kurām ir policijas pilnvaras, pilda savas policijas darbības.
- Palielināt policijas ātrās reaģēšanas spējas.

Policijas sadarbība un datubāzes

Īstermiņa prioritātes

- Sīkāk izstrādāt automatizētu centralizētu datubāzi gan attiecībā uz izmeklēšanām, gan kriminālvajāšanām (valsts e-lietu pārvaldības sistēmu), lai izvairītos no krimināllietu pārklāšanās riska un tā, ka lietas, kurām bieži ir plašs ģeogrāfisks vai pat starptautisks mērogs, netiek skatītas kopā. Ideālā gadījumā šādai sistēmai būtu jāaptver visi izmeklēšanas/kriminālvajāšanas aspekti, tostarp informācija par līdzekļu atgūšanu, iesaldēšanu un konfiskāciju.
- Vēl vairāk uzlabot valsts statistikas instrumentu noziedzības līmeņa un pabeigto lietu daudzuma uzskaiti. Tas būtu efektīvi jāizmanto kā pārvaldības instruments jaunu politikas prioritāšu izstrādei.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt, ka vienotas administratīvās struktūras (vienotais kontaktpunkts – SPOC) ietvaros policijas starptautiskās sadarbības centrālajām vienībām (Eiropola valsts vienībai un Interpola centrālajam valsts birojam) ir pieeja attiecīgajām valsts un starptautiskajām datubāzēm.
- Pārrobežu krimināllietās pastiprināt sadarbību un datu apmaiņu (kvalitatīvā un kvantitatīvā izteiksmē) starp Moldovas Republiku un Eiropolu.
- Izstrādāt noziedzības izpausmju stratēģisko analīzi gan globālā, gan nozaru līmenī un darīt to zināmu kompetentajām tiesībsardzības struktūrām un Eiropolam.
- Pamatojoties uz smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējumu, izstrādāt daudzgadu rīcības plānus, nosakot tiesībsardzības iestāžu darbības prioritātes.
- Pastiprināt informācijas apmaiņu ar ES un tās dalībvalstīm terorisma, nelikumīgas migrācijas, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un finanšu jautājumos.

Nelikumīgu narkotisko vielu apkarošana

Īstermiņa prioritātes

- Pieejamā budžeta ietvaros piedalīties Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (EMCDDA) Eiropas Narkotiku un narkomānijas informācijas tīkla (Reitox) un attiecīgajās EMCDDA rīkotajās ekspertu sanāksmēs.
- Īstenot skaidru pienākumu sadali un koordināciju starp iestādēm, kuru kompetencē ir narkotiku pieprasījuma samazināšana, kā arī starp iestādēm, kas iesaistītas narkotiku piedāvājuma samazināšanā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Paplašināt narkomānijas apkarošanas politikas aspektu, tostarp sociālo un sabiedrības veselības aspektu, izpildes pasākumu, starptautiskās sadarbības un jauniešu politikas koordināciju.
- Apstiprināt un īstenot 2017.–2018. gada Valsts rīcības plānu Narkomānijas apkarošanas valsts stratēģijas 2011.–2018. gadam īstenošanai.

Cilvēku tirdzniecība

- Apstiprināt un īstenot Valsts stratēģiju cilvēku tirdzniecības novēršanai un apkarošanai 2017.–2022. gadam, kas aptvers arī valsts nosūtīšanas sistēmu.
- Vēl vairāk racionalizēt informācijas plūsmu, uzlabojot saziņu starp Eiropolu un Moldovas Republikas valsts daudznozaru tiesībsardzības vienībām, kā arī starp pašām minētajām vienībām.
- Nodrošināt spēju veidošanu tiesībsardzības iestādēs, lai nodrošinātu sadarbību ar ES aģentūrām cilvēku tirdzniecības novēršanai un apkarošanai.

Cīņa pret seksuālu vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu

- Stiprināt attiecīgās izmeklēšanas vienības spēju identificēt bērnus, kas cietuši no seksuālās vardarbības, jo īpaši no bērnu pornogrāfijas.
- Izveidot struktūras nolūkā veikt katra konkrētā seksuālā vardarbībā cietušā bērna atsevišķu novērtējumu, lai noteiktu konkrēto palīdzības un atbalsta veidu.
- Nodrošināt īpašu pārstāvi no seksuālās vardarbības cietušajiem bērniem, ja personām, kurām ir vecāku atbildība, nav atļauts pārstāvēt bērnu interešu konflikta dēļ vai ja bērns ir bez pavadoņa vai ir nošķirts no savas ģimenes.
- Darīt pieejamus piemērotus intervences pasākumus vai programmas, lai pārvaldītu individuālo risku, kas saistīts ar visām personām, kas ir notiesātas par seksuālu vardarbību pret bērniem vai bērnu seksuālo izmantošanu.

Kibernoziedzības apkarošana

Īstermiņa prioritātes

- Stiprināt sadarbību ar Eiropola Kibernoziedzības centru (EC3).

Vidēja termiņa prioritātes

- Ieguldīt cīņas pret kibernoziedzību spēju veidošanā (tostarp attiecībā uz krimināljustīcijas iestādēm), zinātnībā un specializācijā (pielāgotas kibernoziedzības apkarošanas darbības, divpusējas justīcijas/policijas programmas).
- Pastiprināt sadarbību cīņai pret kibernozieģumiem un bērnu seksuālo izmantošanu, pieskaņojot prioritātes un racionalizējot saziņu.

- Izpētīt sadarbības iespējas, jo īpaši attiecībā uz kritiskās infrastruktūras aizsardzību, kā aprakstīts Padomes Direktīvā 2008/114/EK ⁽¹⁾, ņemot vērā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/1148 ⁽²⁾ par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā, kā arī saikni ar hibriddraudu novēršanu, balstoties uz ES un citu līdzekļu devēju iepriekšējām palīdzības programmām kibernetikas jomā.
- Pastiprināt sadarbību nolūkā uzlabot kibernetikas drošības noturību un gatavību: sekmēt valsts kibernetikas drošības stratēģijas izstrādi laikposmam pēc 2020. gada, balstoties uz vairāku ieinteresēto personu pieeju, izveidot nacionālo datorapdraudējumu reaģēšanas vienību (CERT), veicināt atbilstīgu koordinācijas satvaru un struktūru izveidi starp publiskā sektora vienībām un ar privāto sektoru.
- Sadarboties, lai īstenotu EDSO kibernetikas drošības uzticības veicināšanas pasākumus, kuru mērķis ir palielināt pārredzamību un sadarbību reģionālā un apakšreģionālā līmenī.
- Īstenot Budapeštas konvenciju, jo īpaši attiecībā uz procesuālajām tiesībām iekšzemes izmeklēšanās, publiskā un privātā sektora sadarbību un starptautisko sadarbību.

Korupcijas un interešu konfliktu novēršana un apkarošana

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot Likumu par godprātību.
- Īstenot likumu, kas prasa visām attiecīgām amatpersonām deklarēt viņu un attiecīgu tuvu radnieku īpašumā esošus līdzekļus un ziņot par potenciāliem interešu konfliktiem saistībā ar viņu vai tuvu radnieku personīgām interesēm, un nodrošināt izpildes procedūras efektīvu īstenošanu. Valsts godprātības iestādei (VGI) būtu jāizvērtē īpašumu deklarāciju saturs / iespējamie interešu konflikti, un Valsts pretkorupcijas centram (VPC) būtu jāveic ar to saistīta kriminālizmeklēšana. Šādi izvērtējumi būtu jāveic pienācīgā prioritārā secībā, galveno uzmanību pievēršot augsta līmeņa deklarācijām, tostarp tiesnešu un prokuroru deklarācijām.
- Nodrošināt pietiekamus pēcpasākumus attiecībā uz aizdomīgām deklarācijām un sistemātiski piemērot sankcijas (naudas sodus, disciplināros pasākumus u.c.) gadījumos, kad iesniegtas nepatiesas deklarācijas, nokavēts deklarāciju iesniegšanas termiņš vai deklarācijās nav norādīti aktīvi. Pierādīšanas pienākums par naudas vai aktīvu izcelsmi ir ierēdnim. Turpināt publicēt īpašumu deklarācijas.
- Nodrošināt pakāpenisku pāreju uz deklarāciju iesniegšanu tiešsaistē.
- Nodrošināt VGI darbību pilnā apjomā.
- Izstrādāt pārskatāmus, uz nopelniem un profesionalitāti balstītus iecelšanas mehānismus attiecībā uz VGI Godprātības padomi, pārvaldības un godprātības inspektoriem, lai nodrošinātu, ka VGI ir neatkarīga un brīva no jebkādas politiskās ietekmes. Nodrošināt, ka VGI ir piekļuve visiem nepieciešamajiem reģistriem, tostarp valsts un privātajiem datiem, lai nodrošinātu mantiskā stāvokļa un personisko interešu efektīvu pārbaudi.
- Nodrošināt, ka Godprātības padomē ir pārstāvēta pilsoniskā sabiedrība.
- Pieņemt likumus par samērīgām atturošām sankcijām par korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem.
- Sākt efektīvi īstenot jauno Korupcijas apkarošanas un godprātības stratēģiju kā stratēģisku instrumentu korupcijas novēršanai un samazināšanai saskaņā ar ES vērtībām un standartiem. Ciešāk sadarbojoties parlamentam, valdībai, tiesu iestādēm, privātajam sektoram un pilsoniskajai sabiedrībai, nostiprināt uzraudzības grupu Valsts korupcijas apkarošanas un godprātības stratēģijas īstenošanai.
- Nodrošināt efektīvu sadarbību un palīdzību attiecīgajām ES iestādēm un struktūrām, tostarp attiecībā uz Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) uz vietas veiktajām pārbaudēm un apskatēm, kas saistītas ar ES līdzekļu pārvaldību un kontroli un kas jāveic saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem un procedūrām.

⁽¹⁾ Padomes Direktīva 2008/114/EK (2008. gada 8. decembris) par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 (2016. gada 6. jūlijs) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā (OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.).

Vidēja termiņa prioritātes

- Uzlabot koordinācijas un sadarbības mehānismu cīņā pret korupciju starp pretkorupcijas aģentūrām, piemēram VPC, VGI, Ģenerālprokuratūru, un Iekšlietu ministrijas Iekšējās aizsardzības un korupcijas apkarošanas dienestu un Izlūkošanas un drošības dienestu.
- Valsts pārvaldē valdības līmenī izveidot efektīvu koordinācijas mehānismu korupcijas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai.
- Stiprināt VPC lomu cīņā pret korupciju, lai gūtu konkrētus rezultātus. Nodrošināt, ka tam piešķir pietiekamus budžeta līdzekļus un personālu, nosaka skaidrus pienākumus un pietiekamas pilnvaras, kā arī nodrošina nepieciešamo autonomiju un ka tas ir aizsargāts no nepamatotas politiskās ietekmes un labi sadarbojas ar citām tiesībsardzības iestādēm, kas iesaistītas cīņā pret korupciju, jo īpaši ar Korupcijas apkarošanas prokuratūru.
- Turpināt veicināt izpratni par dažādām korupcijas formām un izpausmēm un par to, kā tās novērst. Informācijas kampaņas būtu jāveic regulāri. Saziņas līdzekļi un stratēģijas būtu jāpielāgo attiecīgajām auditorijām, un to ietekme būtu regulāri jāizvērtē.
- Stiprināt sistēmu tādu korupcijas gadījumu izmeklēšanai un kriminālvajāšanai, kuri saistīti ar augsta līmeņa amatpersonām, nodrošinot tiesvedības pārredzamību un objektivitāti, cita starpā radot apstākļus tās atspoguļojumam plašsaziņas līdzekļos. Šajā sakarā Korupcijas apkarošanas prokuratūrai būtu jākoncentrējas tikai uz augsta līmeņa korupciju un jāstiprina spējas cīņai pret augsta līmeņa korupciju.
- Sasniegt taustāmākus rezultātus cīņā pret korupciju, uzlabojot korupcijas apkarošanas iestāžu darbu ar efektīvākām sankcijām un reāliem sodiem, jo īpaši attiecībā uz augsta līmeņa ierēdņiem.
- Grozīt tiesību aktus, lai sašaurinātu Korupcijas apkarošanas prokuratūras pilnvaras, tās attiecinot uz augsta līmeņa korupciju, un nodot citas VPC izmeklētās korupcijas lietas ierindas prokuroriem.
- Izstrādāt un pastiprināt visaptverošu un saskaņotu tiesisko regulējumu godprātības veicināšanai publiskajā sektorā.
- Rūpīgi izmeklēt banku krāpšanas gadījumus, lai atgūtu ļaunprātīgi izmantoto naudu, un regulāri pārredzamā veidā ziņot par izmeklēšanas gaitu.
- Darīt ES zināmus galvenos rezultātus, kas gūti *Kroll* izmeklēšanas otrajā posmā, kurš pašlaik notiek, saskaņā ar vienošanos, kas panākta ar *Kroll*, un nekaitējot turpmākai izmeklēšanai un līdzekļu atgūšanai.
- Paredzēt elektronisko godprātības nodrošināšanas sistēmas savstarpējo izmantošanu, iekļaujot visus valsts un privātā sektora datus, kas nepieciešami, lai efektīvi pārbaudītu mantisko stāvokli un personiskās intereses.
- Turpināt īstenot VPC veikta institucionālās godprātības novērtējuma sistēmu un publisko iestāžu veiktu korupcijas riska pārvaldību.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršana un cīņa pret finanšu noziegumiemĪstermiņa prioritātes

- Pieskaņot tiesību aktus Ceturtajai direktīvai par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu.
- Palielināt Finanšu izlūkošanas vienības tehniskās un operatīvās spējas, lai efektīvi īstenotu visus uzdevumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, jo īpaši finanšu izlūkošanas uzlabošanas jomā.
- Finanšu izlūkošanas vienībai būtu pastiprināti un proaktīvi jāpievēršas sūdzībām par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, sākot ar iestādēm, kurām ir ziņošanas pienākums un kuras sistemātiski ziņo par aizdomīgiem darījumiem; neziņošanas gadījumā tām būtu jāpiemēro sankcijas.
- Pastiprināt preventīvas aktīvu iesaldēšanas režīmu, attiecīgām ziņošanas vienībām paredzot pilnvaras apturēt aizdomīgus finanšu darījumus.
- Izveidot valsts līdzekļu atguves dienestu, kas, īstenojot ciešāku sadarbību, veicina noziedzīgi iegūtu līdzekļu visātrāko iespējamo izsekošanu ES mērogā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Īstenot finanšu noziegumu un finanšu izmeklēšanas visaptverošu politiku / stratēģiju, kas aptvertu visas iesaistītās iestādes, tostarp prokuratūru, ar mērķi paātrināt sarežģītu un ilgstošu lietu izmeklēšanu finanšu noziegumu jomā. Iekļaut stratēģijā paralēlas finanšu izmeklēšanas un uz izlūkdatiem balstītas policijas darbības jēdzienus, lai dotu iespēju īstenot preventīvus piespiedu izpildes pasākumus, pamatojoties uz datu analīzi.
- Pastiprināt un īstenot stabilu tiesisko regulējumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai, kas ir saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūcijām un FATF ieteikumiem un saskaņā ar savstarpējiem novērtējumiem *Moneyval* ietvaros.
- Īstenot stingrus un vērienīgus aktīvu izņemšanas un konfiskācijas tiesību aktus, kas pārsniedz ES noteiktos minimālos standartus un tādējādi ietver arī, piemēram, noteikumus par konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma (vai civiltiesiskā kārtībā veiktu konfiskāciju).
- Uzlabot operatīvo sadarbību starp Moldovas Republikas līdzekļu atguves dienestu un ES attiecībā uz konfiskāciju, līdzekļu atgūšanu un aktīvu pārvaldību, izmantojot efektīvu saziņu un labākās prakses apmaiņu.
- Uzlabot operatīvo sadarbību starp finanšu izlūkošanu, policiju, finanšu kontroli, nodokļu un muitas dienestiem un nodaļām, izmantojot sadarbību un datu apmaiņu (piemēram, pamatojoties uz īpaši pielāgotiem nolīgumiem par datu apmaiņu). Lai sekmētu operatīvo sadarbību, būtu jāieceļ dienestu sadarbības koordinatori. Būtu jāizskata iespējas īstenot darbinieku pagaidu apmaiņas mācību nolūkos.
- Sadarbībā ar Apvienoto Tiesībaizsardzības apmācības centru (sk. iepriekš) izstrādāt finanšu noziegumu izmeklētājiem un analītiķiem mācību programmu ar skaidru akreditācijas procesu un sekmēt un mudināt, ka finanšu izmeklēšanas mācībās piedalās kolēģi no citām jomām. Izmeklētāju, prokuroru un tiesnešu mācībās būtu pienācīgi jāatspoguļo finanšu izmeklēšanas nozīme.
- Izstrādāt vadlīnijas un instrukcijas iestādēm, kurām ir ziņošanas pienākums un kuras sistemātiski ziņo par aizdomīgiem darījumiem, lai uzlabotu valsts tiesību aktu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā īstenošanas efektivitāti.

*Sadarbība migrācijas, patvēruma un robežu pārvaldības jomā**Migrācija un patvēruma*Īstermiņa prioritātes

- Turpināt īstenot atpakaļuzņemšanas nolīgumu, kas noslēgts starp ES un Moldovas Republiku, un turpināt sniegt palīdzību Moldovas Republikas pilsoņu reintegrācijai.
- Turpināt sniegt informāciju, ar ko precīzē bezvīzu ceļošanas tiesības un pienākumus, tostarp informāciju attiecībā uz noteikumiem par piekļuvi ES darba tirgum (tostarp ES imigrācijas portālā), attiecībā uz ES regulējumu likumīgas migrācijas jomā (direktīvas par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem dažu kategoriju trešo valstu valstspiederīgajiem) un attiecībā uz atbildību par bezvīzu režīma tiesību pārkāpumiem, kā arī attiecībā uz tiesībām un pienākumiem, kas saistīti ar ES dalībvalstu veselības aprūpes sistēmām.
- Turpināt attīstīt praktisko sadarbību ES un Moldovas Republikas mobilitātes partnerības ietvaros.

Vidēja termiņa prioritātes

- Veicināt un stiprināt sadarbību ES un Moldovas Republikas mobilitātes partnerības ietvaros ar aktīvu ES dalībvalstu līdzdalību, īpašu uzmanību pievēršot migrācijai un attīstībai.
- Stiprināt pašreizējo infrastruktūru (ieskaitot aizturēšanas centrus) un atbildīgo iestāžu personālsastāvu, lai nodrošinātu trešo valstu valstspiederīgo, kas nelikumīgi uzturas Moldovas Republikā un/vai šķērso tās teritoriju, efektīvu atgriešanu; nodrošināt imigrantu, kuri atrodas administratīvā aizturēšanā, cilvēktiesību ievērošanu.
- Turpināt esošā integrācijas satvara stiprināšanu, izmantojot integrācijas centrus.

- Stiprināt Migrācijas un patvēruma lietu biroju kā galveno darbību veicēju uzskaites un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas sistēmā: 1) stiprinot tiesisko regulējumu, uzņemšanas nosacījumus un ārvalstnieku dokumentāciju, 2) stiprinot reģionālos dienestus cīņai pret ārvalstnieku nelikumīgu uzturēšanos un ārvalstnieku uzskaiti, 3) uzlabojot infrastruktūru, kā arī piešķirot nepieciešamos finanšu resursus un cilvēkresursus.
- Turpināt nostiprināt datu par migrācijas plūsmām un patvērumu vākšanas un analizēšanas sistēmu, atjauninot paplašināto migrācijas profilu, un turpināt izstrādāt novērtēšanas un riska analīzes ziņojumus par migrāciju un patvērumu.
- Turpināt efektīvi īstenot tiesību aktus patvēruma jomā, kas sniedz stabilu pamatu, lai aizsargātu personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, stiprinot Izmitināšanas centra infrastruktūru.
- Apmācīt ierēdņus, Iekšlietu ministrijas darbiniekus, tiesnešus un miertiesnešus patvēruma un migrācijas jomā.
- Īstenot integrētu pieeju diasporas jomā un nostiprināt valsts un vietējo iestāžu spējas attiecībā uz diasporas jautājumiem.
- Izstrādāt efektīvākus veidus cirkulāras migrācijas veicināšanai.

Robežu pārvaldība

Īstermiņa prioritātes

- Vēl vairāk stiprināt robežu pārvaldību un uzturēt augstu kvalitāti robežpārbaudes un robežuzraudzības jomā, un modernizēt fiksētu un mobilo video uzraudzības aprīkojumu un paplašināt tā pielietojumu.
- Pastiprināt kopīgu robežas pārvaldību uz ES un Moldovas Republikas robežas, tostarp īstenojot kopīgu robežkontroli un informācijas (tostarp informācijas pirms ierašanās) apmaiņu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Turpināt nodrošināt atbilstošu infrastruktūru, tehnisko aprīkojumu, IT sistēmas, finanšu un cilvēkresursus saskaņā ar Moldovas Republikas integrētas robežu pārvaldības stratēģiju un rīcības plānu.
- Turpināt nostiprināt robežu pārvaldības sadarbību ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (*FRONTEX*).
- Stiprināt robežu koordinācijas sistēmu valsts līmenī.
- Atjaunināt situācijas novērtējumu valsts un vietējā līmenī, stiprinot riska analīzi, informācijas analīzi un apmaiņu ar valsts un starptautiskiem partneriem.

Tiesiskā sadarbība

Vidēja termiņa prioritātes

- Pārrobežu krimināllietās pastiprināt sadarbību (kvalitatīvā un kvantitatīvā izteiksmē) starp Moldovas Republiku un *Eurojust*.
- Turpināt tiesu iestāžu sadarbības civillietās un komercietās stiprināšanu, pievēršoties šādiem uzdevumiem:
  - = pievienoties un īstenot daudzpusējās konvencijas par tiesu iestāžu sadarbību civillietās, jo īpaši 1970. gada Hāgas konvenciju par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās,
  - = pievienoties un īstenot daudzpusējās konvencijas par bērnu aizsardzību, jo īpaši Hāgas starptautisko privāttiesību konferences konvenciju ģimenes tiesību jomā,
  - = sagatavot pamatu, lai piemērotu un īstenotu 1996. gada Konvenciju par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem, jo īpaši, izvērtējot valsts spēju un resursus.

- Stiprināt tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, pievienojoties un īstenojot attiecīgās konvencijas, jo īpaši Eiropas Padomes konvencijas.

2.5. Tirdzniecība un ar tirdzniecību saistītie jautājumi (DCFTA)

Asociācijas nolīguma lielu daļu veido padziļināta un visaptveroša brīvās tirdzniecības zona. Tādēļ ir sagaidāms, ka šīs daļas, kas ietverta nolīguma V sadaļā (Tirdzniecība un ar tirdzniecību saistīti jautājumi), īstenošanai tiks dota priekšroka atbilstoši tās nozīmīgumam asociācijas nolīguma, kā arī ES un Moldovas Republikas attiecību vispārējā kontekstā.

Preču tirdzniecība

Puses sadarbosies, lai īstenotu asociācijas nolīguma noteikumus par preču, tostarp enerģijas, tirgus pieejamību, jo īpaši, izmantojot kopīgas apspriedes nolūkā veikt šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Turpināt uzlabojumu ieviešanu tirdzniecības bilances statistikas jomā, lai puses turpinātu pareizi piemērot noteikumu apiešanas novēršanas mehānismu.
- Sadarboties ceļveža Moldovas Republikas konkurētspējas uzlabošanai īstenošanā.
- Apmainīties ar informāciju par norisēm Moldovas Republikā un tās politiku saistībā ar tirgus pieejamību.
- Īstenot pasākumus, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi tirdzniecībā iesaistītiem ekonomikas dalībniekiem.

Vidēja termiņa prioritātes

- Palielināt Moldovas Republikas eksportspēju, tostarp ieviešot finansiāla un nefinansiāla atbalsta (dotāciju) shēmas individuālu uzņēmumu eksporta attīstībai.
- Stiprināt sadarbību starp ES un Moldovas Republiku, sagatavojot un īstenojot tiesību aktus, kas varētu būt nepieciešami, lai īstenotu DCFTA noteikumus.
- Atcelt muitas nodokļus precēm, kuru izcelsme ir ES, saskaņā ar AN XV-D pielikumu.
- Nodrošināt atbilstību ar tirdzniecību saistītiem enerģētikas noteikumiem.
- Īstenot 2016.–2020. gada Investīciju piesaistes un eksporta veicināšanas valsts stratēģijas 2018.–2020. gada eksporta elementus, tostarp minētās stratēģijas vidusposma pārskatīšanu 2018. gadā.

Tehniskie noteikumi, standartizācija un saistītā infrastruktūra

Puses sadarbosies, lai panāktu atbilstību ES tehniskajiem noteikumiem, standartizācijai, metroloģijai, akreditācijai, atbilstības novērtēšanas procedūrām un tirgus uzraudzības sistēmai, kā paredzēts asociācijas nolīgumā, konkrētāk, tā DCFTA daļā.

Minētā sagatavošana ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Apmainīties ar informāciju par saistību izpildi attiecībā uz valsts tiesību aktu tuvināšanu Savienības *acquis*, kā norādīts attiecīgajos nolīguma pielikumos, un par to izpildi.
- Nostiprināt attiecīgo valdības struktūru, iestāžu un aģentūru administratīvās spējas.

Vidēja termiņa prioritātes

- Attīstīt un modernizēt infrastruktūru, kas saistīta ar tehnisko noteikumu, standartizācijas, metroloģijas, akreditācijas un atbilstības novērtēšanas procedūru un tirgus uzraudzības sistēmu administrēšanu, tostarp izveidot valsts mēroga informācijas sistēmu.
- Pastiprināt sadarbību ar ES organizācijām, piemēram, *CEN, Cenelec, ETSI, Euramet, EA, Welmecc*.
- Apmainīties ar informāciju par citiem būtiskiem aspektiem, kas skar Moldovas Republikas plānus tehnisku tirdzniecības šķēršļu jomā, kā arī darīt zināmus noteiktos termiņus.
- Sadarbībā ar Moldovas Republikas privāto sektoru pārstāvošām iestādēm izstrādāt un īstenot padziļinātu informāciju, konsultācijas un apspriešanās kampaņu/darbības, lai palīdzētu Moldovas Republikas uzņēmējiem labāk izprast ES ražojumu noteikumus un prasības attiecībā uz ražojumu laišanu tirgū.
- Sadarboties Nolīguma par rūpniecisko izstrādājumu atbilstības novērtēšanu un atzīšanu (ACAA) sagatavošanas procesā.

Sanitārie un fitosanitārie (SFS) pasākumi

Puses sadarbosies nolūkā tuvināt Moldovas Republikas sanitāros un fitosanitāros standartus pārtikas un barības, augu veselības un dzīvnieku veselības jomā, kā arī labturības tiesību aktus un prakses atbilstīgajiem ES tiesību aktiem un praksei, kā izklāstīts asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Vienkāršot lauksaimniecības un pārtikas produktu importa/eksporta sertifikāciju.
- Izstrādāt un īstenot pārtikas nekaitīguma stratēģiju 2017.–2022. gadam.
- Pastiprināt sadarbību starp Valsts pārtikas nekaitīguma aģentūru un Lauksaimniecības ministriju, lai sagatavotu, pieņemtu un īstenotu tiesību aktu reformas SFS jomā.
- Nostiprināt administratīvo spēju, apmācot atbildīgo valdības un izpildvaras struktūru un aģentūru personālu sagatavot un īstenot tiesību aktus saskaņā ar ES tiesību aktiem.
- Organizēt informācijas kampaņas ar attiecīgajām aģentūrām, uzņēmumiem un NVO par prasībām piekļūšanai ES tirgum un ar pilsonisko sabiedrību – par patērētāju aspektiem pārtikas un barības nekaitīguma jomā.
- Iegūt visu laboratoriju, kas iesaistītas oficiālajā kontrolē, starptautiski atzītu akreditāciju, lai izpildītu SFS prasības attiecībā uz eksportu un stiprinātu dzīvnieku un augu veselību un pārtikas nekaitīgumu Moldovas Republikas iekšējā tirgū.

Vidēja termiņa prioritātes

- Pārstrukturēt Valsts pārtikas nekaitīguma aģentūru un attīstīt tās spēju, pamatojoties uz jaunās Pārtikas nekaitīguma stratēģijas 2017.–2022. gadam noteikumiem.
- Pabeigt Moldovas Republikas pašreizējās Pārtikas nekaitīguma stratēģijas īstenošanu, īpašu uzmanību pievēršot tiesību aktu kvalitātei un izpildes nodrošināšanas spējai, un novērst konstatētās nepilnības.
- Tuvināt valsts tiesību aktus Savienības *acquis*, kas uzskaitīts attiecīgajos nolīguma pielikumos, un nodrošināt to efektīvu īstenošanu un izpildi.
- Vēl vairāk uzlabot infrastruktūru, jo īpaši dzīvnieku veselības, augu veselības, pārtikas nekaitīguma laboratoriju un robežkontroles punktu jomās, un ar to saistītās spējas, kas vajadzīgas tiesību aktu īstenošanai atbilstīgi ES prasībām.
- Pabeigt darbu, kas saistīts ar pārtikas un barības nekaitīguma, dzīvnieku veselības un augu veselības agrīnās brīdināšanas sistēmas izveidi.

Muita un tirdzniecības veicināšana

Puses sadarbosies, lai panāktu Moldovas Republikas tiesību aktu atbilstību ES tiesību aktiem, ES Muitas koncepcijai un starptautiskajiem standartiem, kas uzskaitīti 5. nodaļā un asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Pieskaņot Moldovas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības Muitas kodeksam.
- Turpināt īstenot Stratēģisko sistēmu muitas sadarbībai.
- Turpināt modernizēt muitas dienestu un tā infrastruktūru un organizēt darbinieku apmācību, jo īpaši, lai stiprinātu uz pakalpojumiem orientētu un no korupcijas brīvu kultūru Moldovas Republikā.
- Izstrādāt ceļvedi par Moldovas Republikas pievienošanos Konvencijai par kopīgu tranzīta procedūru un izveidot projekta grupu.
- Stiprināt pasākumus cīņā pret krāpšanu un nelikumīgas tirdzniecības novēršanā, tostarp attiecībā uz akcīzes precēm, jo īpaši, īstenojot ciešāku sadarbību saskaņā ar Protokolu par savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās.
- Nodrošināt Moldovas Republikas tiesību aktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un intelektuālā īpašuma tiesību jomā efektīvu izpildi un nodrošināt atbilstošu apmācību muitas ierēdņiem šajā sakarā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Izstrādāt regulējumu jaunā Muitas kodeksa īstenošanai.
- Pieskaņot Moldovas Republikas Atzīto uzņēmēju sistēmu attiecīgajai ES sistēmai ar mērķi panākt savstarpēju atzīšanu.
- Pieskaņot tiesību aktus un noteikt nosacījumus attiecībā uz Moldovas Republikas pievienošanos Konvencijai par kopīgu tranzīta procedūru.
- Turpināt vienkāršot un modernizēt muitas procedūras un nodrošināt to efektīvu īstenošanu.
- Sadarboties uz risku balstītas muitas kontroles jomā un apmainīties ar būtisku informāciju, kas ļauj uzlabot riska pārvaldību un piegādes ķēžu drošību, veicinot importēto, eksportēto vai tranzīta preču likumīgu tirdzniecību un to drošumu un nekaitīgumu.
- Veicināt procedūras nolūkā nodrošināt drīzu pievienošanos PVO Pamatkonvencijas par tabakas kontroli protokolam un tā īstenošanu, lai novērstu tabakas izstrādājumu nelikumīgu tirdzniecību.

Izcelsmes noteikumi

Puses sadarbosies, lai īstenotu izcelsmes noteikumus, kas izklāstīti asociācijas nolīguma protokolā un kas izriet no Moldovas Republikas pievienošanās Reģionālajai konvencijai par Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu preferenciāliem izcelsmes noteikumiem. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Apspriet un, ja vajadzīgs, pārskatīt pašreizējās procedūras, kuras Moldovas Republikas muitas dienests piemēro, lai sertificētu un verificētu preču izcelsmi.

Vidēja termiņa prioritātes

- Palīdzēt Moldovas Republikai īstenot tās saistības, kas izriet no tās pievienošanās Konvencijai.
- Nodrošināt apmācību Moldovas Republikas muitas dienestam par preferenciālās izcelsmes sertifikāciju un verifikāciju.

Uzņēmējdarbība, pakalpojumu tirdzniecība un elektroniskā komercija

Puses turpinās dialogu par uzņēmējdarbību, pakalpojumu tirdzniecību un elektronisko komerciju saskaņā ar attiecīgajiem asociācijas nolīguma noteikumiem. Tās īsteno saistības pakalpojumu jomās, kā precizēts asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Nodrošināt apmācību un pietiekamu administratīvo spēju, lai spētu veikt tiesību aktu tuvināšanu.
- Nodrošināt regulāru informācijas apmaiņu par plānoto vai notiekošo likumdošanas darbu jomās, kas izvēlētas aktu tuvināšanai, un risināt dialogu šajā nolūkā.
- Nodrošināt, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu un uzņēmējdarbības veikšanu Moldovas Republikā atspoguļo tiesības un pienākumus un ļauj efektīvi īstenot tirgus piekļuves saistības, kas izriet no DCFTA.

Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte

Puses turpinās dialogu par kapitāla aprīti un maksājumiem, jo īpaši nolūkā uzraudzīt atbilstību visām spēkā esošajām asociācijas nolīguma saistībām.

Publiskais iepirkums

Puses sadarbosies Moldovas Republikas asociācijas nolīguma nodaļas par iepirkumu un saistīto reformu īstenošanā. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Koordinēt Moldovas Republikas publiskā iepirkuma tiesiskā un institucionālā regulējuma saskaņošanu ar Eiropas Komisiju.
- Nodrošināt precīzu un savlaicīgu informāciju par norisēm attiecībā uz Moldovas Republikas tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz plānoto likumdošanas darbu, kas skar iepirkumu politiku un izpildes nodrošināšanu, un par institucionālās struktūras attīstību.
- Turpināt īstenot Moldovas Republikas publiskā iepirkuma stratēģiju, nodrošinot labi funkcionējošu, konkurētspējīgu, pārskatatbildīgu un pārredzamu publiskā iepirkuma sistēmu, kas veicina un nostiprina Moldovas Republikas iedzīvotāju un starptautiskās sabiedrības uzticēšanos iepirkumam.
- Ieviest un īstenot publiskā iepirkuma tiesību aktus komunālo pakalpojumu, koncesiju un publiskā un privātā sektora partnerību jomā, pieskaņojot tos attiecīgajiem ES tiesību aktiem.
- Nodrošināt, ka neatkarīgajai Valsts sūdzību neregulēšanas aģentūrai ir pietiekama administratīvā spēja, lai nodrošinātu efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem.
- Attīstīt vajadzīgās kompetences un administratīvo spēju struktūrām, kas pārrauga iepirkuma politikas īstenošanu.
- Pieskaņot tiesiskās aizsardzības līdzekļu sistēmu Eiropas *acquis* attiecībā uz neatkarības, godīguma un pārredzamības standartiem, kas nodrošina sūdzību ātru un kompetentu izskatīšanu.
- Attīstīt vajadzīgo kompetenci un administratīvo spēju, veicinot lielāku publiskā iepirkuma procesu efektivitāti, tostarp tādu aspektu, kas var veicināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu Moldovas Republikas ekonomikas izaugsmi.

Vidēja termiņa prioritātes

- Turpināt Moldovas Republikas publiskā iepirkuma stratēģijas īstenošanu.
- Nodrošināt valsts publiskā iepirkuma sistēmas reformu, pakāpeniski pieskaņojot to attiecīgajam un aktuālajam ES tiesiskajam regulējumam un nodrošinot tās pienācīgu īstenošanu un izpildi.

- Saskaņā ar ES standartiem un labāko praksi noteikt iepirkuma noteikumus publiskiem uzņēmumiem.
- Turpināt ieviest e-iekirkumu un uzlabot attiecīgo IT rīku funkcijas.
- Apsvērt centralizētu iepirkuma struktūru izveidi un nodrošināt, ka visām līgumslēdzējām iestādēm/līgumslēdzējiem ir vajadzīgais personāls un vajadzīgie resursi savu darbību veikšanai.

Intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT)

Puses sadarbosies, lai tuvinātu Moldovas Republikas tiesību aktus ES tiesību aktiem un starptautiskajiem standartiem intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomā un nodrošinās visu IĪT, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, efektīvu aizsardzību, kā norādīts asociācijas nolīgumā. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Veikt pasākumus, lai palielinātu sabiedrības informētību par intelektuālā īpašuma aizsardzību un nodrošinātu efektīvu dialogu ar tiesību turētājiem.
- Nodrošināt valsts tiesību aktu šajā jomā pienācīgu īstenošanu un izpildi saskaņā ar šajā jomā noteiktajiem ES standartiem, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību, un izstrādāt pārraudzības instrumentus IĪT īstenošanai un piemērošanai saskaņā ar asociācijas nolīgumu.
- Nodrošināt attiecīgo pārvaldes iestāžu amatpersonu un tiesu locekļu adekvātu apmācību par ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt, ka abu pušu tiesību turētājiem tiek nodrošināts adekvāts un efektīvs IĪT aizsardzības līmenis un ka tiek veikti pienācīgi pasākumi, lai šīs tiesības izmantotu.
- Stiprināt atbildīgo valsts struktūru un izpildaģentūru, tostarp Moldovas Republikas muitas dienesta, izpildes nodrošināšanas spēju un regulāri ziņot par administratīvās spējas situāciju.
- Nodrošināt pienācīgu tiesisko regulējumu, lai tiesību turētājiem garantētu tiesu iestāžu pieejamību, kā arī nodrošinātu sodu pieejamību un efektīvu īstenošanu.
- Stiprināt attiecīgās institucionālās struktūras, kā arī Valsts Intelektuālā īpašuma aģentūru un kolektīvā pārvaldījuma organizācijas. Stiprināt sadarbību ar trešo valstu iestādēm, mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un rūpnieciskajām apvienībām.
- Īstenot standartus, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/48/EK ⁽¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 608/2013 ⁽²⁾.
- Efektīvi cīnīties pret viltošanu un pirātismu un nodrošināt izpildes tiesību aktu un sankciju par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpšanu efektīvu īstenošanu, pamatojoties uz IĪT valsts stratēģiju līdz 2020. gadam, un regulāri ziņot, balstoties uz reāliem un izmērāmiem mērķiem un datiem.

Konkurence

Puses sadarbosies, lai īstenotu asociācijas nolīguma nodaļu par konkurenci un saistītās reformas. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt, ka Moldovas Republikas iestāžu sistēma un tās administratīvā spēja garantē konkurences tiesību aktu efektīvu un objektīvu īstenošanu, un nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem ekonomikas dalībniekiem.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 30.4.2004., 45. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 608/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par muitas darbu intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanā un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1383/2003 (OV L 181, 29.6.2013., 15. lpp.).

- Stiprināt dialogu par pieredzi attiecībā uz tiesību aktu piemērošanu šajā jomā, kā arī attiecībā uz citām attīstības tendencēm konkurences tiesību jomā, tostarp nodrošinot apmācību iestādēm un *ad hoc* ekspertu konsultācijas par valsts atbalsta noteikumu vispārēju piemērošanu.

Pārredzamība

Puses pievērsīs īpašu uzmanību darbam, kas vērsts uz šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Izstrādāt valdības komunikācijas stratēģiju un noteikt galvenos tematus, uz kuriem koncentrēt administrācijas komunikācijas centienus.
- Stiprināt valdības komunikācijas biroja stratēģiskās plānošanas spējas.
- Apspriest pārskatāmas politikas veidošanas labāko praksi un pieredzi, jo īpaši, iesaistot politikas dialogā pilsonisko sabiedrību.
- Apmainīties ar informāciju un nodrošināt atbilstošu apmācību, tostarp attiecībā uz saziņas mehānismiem un apspriešanās ar ieinteresētajām personām.
- Organizēt seminārus un citus pasākumus plašai sabiedrībai nolūkā izskaidrot asociācijas nolīguma īstenošanu un tuvināšanas procesu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Ievērot saistības attiecībā uz pārredzamību ar tirdzniecību saistītās politikas izstrādē un apsvērt vajadzīgos mehānismus, kurus var būt nepieciešams ieviest.
- Veicināt brīvu un vieglu piekļuvi publiskai informācijai, kas paredzēta tiesību aktos.

Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība

Puses turpinās savu dialogu un sadarbību jautājumos, kas apskatīti asociācijas nolīguma attiecīgajā nodaļā. Tas ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa un vidēja termiņa prioritātes

- Apmainīties ar informāciju par attiecīgā valsts politikas satvara īstenošanu vai starptautisko saistību īstenošanu attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību.
- Pārrunāt šajā nodaļā minēto saistību attiecībā uz ieinteresēto personu iesaisti un dialoga ar pilsonisko sabiedrību efektīvu īstenošanu.
- Nodrošināt, ka darba inspekcija joprojām ir saskaņā ar SDO standartiem un ES principiem.
- Apmainīties ar labākās prakses piemēriem un attiecīgo pieredzi.

Puses ņems vērā, ka 2.2. iedaļā minētās prioritātes saistībā ar arodbiedrību tiesībām un galvenajiem darba standartiem un 2.6. iedaļā (*Nodarbinātība, sociālā politika un vienlīdzīgas iespējas*) norādītās prioritātes ir ļoti būtiskas nodaļas "Tirdzniecību un ilgtspējīga attīstība" īstenošanai, un tādēļ ar tām saistītie jautājumi ir jārisina saistībā ar minēto asociācijas nolīguma daļu.

2.6. Ekonomikas attīstība un tirgus iespējas

Puses sadarbosies, lai atbalstītu Moldovas Republiku pilnībā funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidē un pakāpeniski tuvinātu tās politiku ES politikai saskaņā ar makroekonomikas stabilitātes, stabilas publisko finanšu sistēmas, spēcīgas finanšu sistēmas un līdzsvarotas maksājumu bilances pamatprincipiem. Jo īpaši, šī sadarbība palīdz sasniegt šādus mērķus:

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot reformu programmu, par ko panākta vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu.
- Sākt īstenot makrofinansiālās palīdzības sniegšanas darbību, par ko panākta vienošanās ar ES, pēc minētās darbības pieņemšanas.

Vidēja termiņa prioritātes

- Pilnībā īstenot reformu programmu, par ko panākta vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu.
- Pilnībā īstenot makrofinansiālās palīdzības sniegšanas darbību, par ko panākta vienošanās ar ES, pēc minētās darbības pieņemšanas.
- Uzraudzīt makroekonomiskās norises, apspriest galvenos politikas uzdevumus un apmainīties ar informāciju par labāko praksi, stiprinot regulāru makroekonomikas dialogu, lai uzlabotu ekonomikas politikas izstrādes kvalitāti.
- Turpināt stiprināt Moldovas Republikas Valsts bankas un Valsts Finanšu tirgu komisijas neatkarību, regulatīvās pilnvaras un spējas. Dalīties ar ES pieredzi par monetāro un valūtas maiņas kursa politiku, kā arī finanšu un banku nozares regulējumu un pārraudzības politiku, lai tālāk attīstītu Moldovas Republikas spējas šajās jomās.
- Uzlabot publisko finanšu stabilitāti un pārvaldību, īstenojot fiskālās reformas, tostarp uzlabojot budžeta parlamentārās uzraudzības īstenošanu.
- Turpināt izstrādāt atklātus, konkurētspējīgus un pārredzamus privatizācijas noteikumus un procedūras un īstenot šos noteikumus un procedūras saskaņā ar ES labāko praksi.

Uzņēmējdarbības tiesības, grāmatvedība un revīzija un korporatīvā pārvaldība

Puses sadarbosies, lai sagatavotu Moldovas Republiku ES tiesību aktu un starptautisko instrumentu, kas norādīti asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos, īstenošanai; turpmāk uzskaitīti minētās sadarbības uzdevumi.

Īstermiņa prioritātes

- Tuvināt Moldovas Republikas tiesību aktus par revīziju un grāmatvedību ES un starptautiskajiem instrumentiem, kas uzskaitīti AN II pielikumā.
- Savlaicīgi apmainīties ar svarīgu un precīzu informāciju par pašreizējo tiesību aktu stāvokli un to atbilstību ES tiesību aktiem, pamatojoties uz formātu, par ko Puses vienojušās, lai īstētu ES tiesību aktus atbilstoši plānotajam grafikam.
- Apzināt jomas, kurās būtu jānodrošina apmācība, spēju veidošana un zinātība.
- Vienkāršot inspekciju un dažādu inspekciju struktūru sistēmu, lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu korupcijas iespējas, kā galīgo mērķi nosakot uzņēmējdarbības vides uzlabošanu un tiesību aktu un standartu izpildes stiprināšanu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Attīstīt uzņēmējdarbības tiesību īstenošanā, grāmatvedībā un revīzijā un uzņēmumu pārvaldībā iesaistīto Moldovas Republikas valsts iestāžu administratīvo spēju.
- Uzsākt diskusijas par uzņēmumu faktisko īpašnieku reģistra izveidi,

Nodarbinātība, sociālā politika un vienlīdzīgas iespējas

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Nodrošināt apstākļus Nodarbinātības stratēģijas 2017.–2020. gadam efektīvai īstenošanai.
- Nodrošināt, ka pastāv vajadzīgie pamatnosacījumi, lai nodrošinātu efektīvu darba inspekcijas darbību.
- Turpināt sociālā dialoga veicināšanu, tostarp īstenojot sociālo partneru spēju veidošanu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Turpināt Nodarbinātības stratēģijas 2017.–2020. gadam efektīvu īstenošanu.
- Īstenot ES tiesību aktus darba aizsardzības, darba tiesību un darba apstākļu jomās, kā minēts asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos nolūkā:
  - = stiprināt administratīvo un izpildes nodrošināšanas spēju darba aizsardzības un darba tiesību jomās, proti, attiecībā uz darba inspekciju un attiecīgajām tiesu iestādēm,
  - = veidot sociālo partneru spējas (piemēram, nodrošinot apmācību tādās jomās kā ES tiesību akti un standarti darba aizsardzības un darba tiesību jomās).
- Attīstīt stratēģisku pieeju nodarbinātībai, kas vērsta uz nodarbinātības līmeņa paaugstināšanu un labāku darba apstākļu nodrošināšanu, prasmju un darbvietu labāku saskaņošanu darba tirgū un aktīva atbalsta un efektīvu nodarbinātības dienestu nodrošināšanu; sekmēt iekļaujošu darba tirgu; ieviest valsts programmas pienācīgas kvalitātes nodarbinātības atbalstam, par ko SDO un Moldovas Republika ir vienojušās.
- Stiprināt administrācijas, kas atbild par nodarbinātības un sociālās politikas izstrādi un īstenošanu, spēju, jo īpaši attiecībā uz nodarbinātības dienestiem un sociālajiem dienestiem.

Patērētāju tiesību aizsardzība

Lai sagatavotos ES tiesību aktu un starptautisko instrumentu, kas norādīti asociācijas nolīguma attiecīgajā pielikumā, īstenošanai, puses sadarbosies šādu uzdevumu veikšanā.

Īstermiņa prioritātes

- Pārskatīt visus līdz šim pieņemtos Moldovas Republikas patērētāju aizsardzības tiesību aktus, pielīdzinot tos nesēn pieņemtajam ES *acquis* šajā jomā (kā uzskaitīts AN IV pielikumā).
- Īstenot Patērētāju tiesību aizsardzības aģentūras (PTAA) daudzgadu institucionālās attīstības plānu.
- Īstenot Valsts Pārtikas nekaitīguma aģentūras (ANSA) daudzgadu institucionālās attīstības plānu.

Vidēja termiņa prioritātes

- Izveidot un aktivizēt valsts sistēmu, kas nodrošina efektīvu saziņu starp valsts ieinteresētajām personām par bīstamām nepārtikas patēriņa precēm un to atsaukšanu.
- Izveidot un aktivizēt informācijas apmaiņas sistēmu par bīstamām pārtikas un patēriņa precēm, kas balstīta uz ES parauga ātrās brīdināšanas sistēmu pārtikas un barības jomā.
- Iekļaut dažādas pārtikas nekaitīguma pārbaudes struktūras (robežkontroles punktus, augu veselības un dzīvnieku veselības pakalpojumus un Valsts kultūraugu un augsnes testēšanas un sertifikācijas centru) vienā integrētā un pārvaldītā MIS sistēmā.
- Turpināt izstrādāt un īstenot uz risku balstītas pārvaldības analīzes kontroles procedūras attiecībā uz pārtikas un nepārtikas precēm.
- Periodiski izvērtēt PTAA daudzgadu institucionālās attīstības plānu un nepieciešamības gadījumā to pārskatīt.
- Periodiski izvērtēt ANSA daudzgadu institucionālās attīstības plānu un nepieciešamības gadījumā to pārskatīt.
- Turpināt pieskaņot Moldovas Republikas SFS tiesisko un normatīvo regulējumu ES *acquis*.
- Nostiprināt patērētāju aizsardzības izpildes nodrošināšanas administratīvo spēju Moldovas Republikā, jo īpaši, apmācot valsts amatpersonas un citus patērētāju interešu pārstāvjus par ES tiesību aktu transponēšanu un tai sekojošo īstenošanu un izpildi.

Statistika

Puses sadarbosies, lai panāktu Moldovas Republikas tiesību aktu ciešāku atbilstību ES tiesību aktiem statistikas jomā. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Apstiprināt Likuma par oficiālo statistiku, kas izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009 ⁽¹⁾ par Kopienas statistiku un pamatojoties uz vispārīgiem tiesību aktiem par oficiālo statistiku Austrumeiropas, Kaukāza un Vidusāzijas valstīm.
- Apstiprināt NUTS klasifikāciju, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1059/2003 ⁽²⁾ izveidi ar turpmākiem grozījumiem un pielāgojumiem.
- Izplatīt 2014. gada iedzīvotāju un mājojumu skaitīšanas galīgos rezultātus un uzlabot iedzīvotāju statistiku, plašāk izmantojot administratīvo datu avotus.
- Izstrādāt reģionālo kontu aprēķināšanu, izmantojot NKS 1993/EKS 1995 metodoloģiju.
- Plānotās publiskās pārvaldes reformas īstenošanā nodrošināt Moldovas Republikas Valsts statistikas biroja profesionālo un institucionālo neatkarību, saglabājot tā pašreizējo statusu un vietu publiskajā pārvaldē.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) aprēķinus saskaņā ar ES standartiem.
- Īstenot NKS 2008/EKS 2010 metodiku un laikrindu par galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem pārrēķināšanu saskaņā ar apstiprināto metodiku.
- Īstenot oficiālās statistikas kvalitātes pārvaldības sistēmu, ievērojot Eiropas standartus.

Nodokļi

Puses stiprinās sadarbību, lai uzlabotu un attīstītu Moldovas Republikas nodokļu sistēmu un pārvaldību, pamatojoties uz ES un starptautiskajiem standartiem. Tas ietvers sagatavošanu, lai pakāpeniski panāktu Moldovas Republikas tiesību aktu saskaņotību ar ES tiesību aktiem un starptautiskajiem instrumentiem, kas minēti asociācijas nolīguma pielikumā, un jo īpaši šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Saskaņot Moldovas Republikas nodokļu kodeksu par PVN un akcīzes nodokli ar attiecīgajām ES direktīvām atbilstoši AN VI pielikuma noteikumiem.
- Turpināt attīstīt sadarbību ar ESAO un ES dalībvalstu nodokļu pārvaldēm, apmainoties ar pieredzi un tendencēm nodokļu jomā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Uzlabot un vienkāršot tiesību aktus nodokļu jomā.
- Pieņemt pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu taisnīgu un efektīvu uzlikšanu un iekasēšanu.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienu Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienas statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, Euratom, ar ko nodibina Eiropas Kopienu Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1059/2003 (2003. gada 26. maijs) par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas (NUTS) izveidi (OV L 154, 21.6.2003., 1. lpp.).

- Moldovas Republikas tiesību aktus par PVN un atbrīvojumiem no akcīzes nodokļa tuvināt ES tiesību aktiem atbilstoši AN VI pielikumam.
- Uzlabot starptautisko sadarbību nodokļu jomā, lai minētajā jomā veicinātu labu pārvaldību, proti, īstenojot pārredzamības, informācijas apmaiņas un godīgas nodokļu konkurences principus.
- Uzlabot nodokļu administrācijas spēju, stiprinot izmaiņu pārvaldību, īstenot institucionālo un darbības reformu, veicināt Eiropas integrācijas procesu un modernizēt informācijas tehnoloģijas.
- Uzlabot nodokļu administrācijas spēju, lai izvairītos no nokavēto maksājumu uzkrāšanās, nodrošināt efektīvu nodokļu iekasēšanu un stiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un pret nodokļu apiešanu.
- Veikt pasākumus, lai saskaņotu politiku krāpšanas un akcīzes preču kontrabandas apkarošanai.

Finanšu pakalpojumi

Puses sadarbosies, lai sagatavotu Moldovas Republiku tās regulatīvā un uzraudzības satvara modernizēšanai finanšu jomā tā, lai tā atbilstu starptautiski saskaņotiem regulatīvajiem standartiem finanšu pakalpojumu jomā, kā atsauci izmantojot ES tiesību aktus un starptautiskos instrumentus, kas minēti asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos, tostarp šā nolīguma IV sadaļā (Ekonomiskā sadarbība un sadarbība citās nozarēs), nolūkā izstrādāt Moldovas Republikai atbilstošu noteikumu kopumu. Šī sadarbība ietver turpmāk uzskaitītās darbības un palīdz sasniegt turpmāk uzskaitītos mērķus.

Īstermiņa prioritātes

- Veikt pasākumus akcionāru pārredzamības un apdrošināšanas tirgus finanšu stabilitātes nodrošināšanai.
- Nodrošināt, lai tiktu rūpīgi, pārredzami un objektīvi izmeklēti krāpšanas gadījumi, kas skāra Moldovas Republikas banku nozari 2014. gadā, ar mērķi atgūt ļaunprātīgi izmantotos līdzekļus un saukt vainīgās personas pie atbildības.
- Vēl vairāk uzlabot tiesisko regulējumu, paredzot nepieciešamos instrumentus un pasākumus (piemēram, palielinot akcionāru atbildību, nosakot stingrākas sankcijas), lai pievērstos faktoriem, kas bija 2014. gada banku krāpšanas pamatā, un novērstu līdzīgus krāpnieciskos darījumus visos līmeņos.
- Pakāpeniski izstrādāt un pieņemt noguldījumu apdrošināšanas tiesisko regulējumu, kas ir saskaņā ar starptautiski pieņemtiem standartiem.
- Pieņemt likumu par nebanku kreditēšanas organizācijām, ko izstrādājusi Valsts Finanšu tirgu komisija.
- Nodibināt kontaktus un apmainīties ar informāciju ar ES finanšu uzraudzības iestādēm. Konkrētāk, ES Moldovas Republikas iestādēm sniegs nepieciešamo atbalstu attiecībā uz līgumu slēgšanu par informācijas apmaiņu un sadarbību finanšu pakalpojumu jomā ar attiecīgajām ES regulatīvajām un uzraudzības iestādēm (piemēram, Eiropas Centrālo banku un ES dalībvalstu iestādēm).
- Savlaicīgi apmainīties ar svarīgu un precīzu informācija par Moldovas Republikas spēkā esošo tiesību aktu pašreizējo situāciju.
- Apzināt jomas, kurās būtu jānodrošina apmācība, spēju veidošana un zinātība.

Vidēja termiņa prioritātes

- Izveidot jaunu regulējuma un uzraudzības sistēmu, kas atbilst starptautiski apstiprinātiem regulatīvajiem standartiem, tostarp jaunu uzraudzības pieeju, rīkus un instrumentus.
- Ieviest visaptverošu regulējumu banku finanšu nozares korporatīvās pārvaldības un riska pārvaldības uzlabošanai.
- Izstrādāt makroprudenciālās uzraudzības sistēmu.

- Veidot spējas jauno finanšu nozares tiesību aktu īstenošanai.
- Uzlabot uzraudzības iestāžu administratīvo spēju saskaņā ar starptautiski apstiprinātiem standartiem.
- Izstrādāt valsts tiesību aktus par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu un apkarošanu, jo īpaši, īstenojot ES tiesību aktus minētajās jomās, stiprinot sadarbību ar Finanšu darbības uzdevumu grupu (FATF), Eiropas Padomi, jo īpaši tās Ekspertu komiteju nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas apkarošanas pasākumu novērtēšanai (MONEYVAL), un citām attiecīgām ES dalībvalstu iestādēm; un parakstot saprašanās memorandu starp Moldovas Republikas un ES dalībvalstu finanšu ziņu vākšanas iestādēm.
- Attīstīt sadarbību starp valsts iestādēm un organizācijām, kuru pārziņā ir valsts tiesību aktu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā īstenošanas uzraudzība.

Rūpniecības un uzņēmumu politika

Puses sadarbosies, lai uzlabotu uzņēmējdarbības un regulējuma vidi Moldovas Republikā, stimulētu ieguldījumus un visu veidu uzņēmumu darījumdarbību, īpašu uzmanību pievēršot mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), tostarp mikrouzņēmumiem. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot MVU sektora attīstības stratēģiju 2012.–2020. gadam un tās attiecīgo rīcības plānu saskaņā ar jauno MVU likumu un saskaņā ar pārskatīto valsts Konkurētspējas ceļvedi un Investīciju piesaistes eksporta veicināšanas valsts stratēģiju 2016.–2020. gadam un tās attiecīgo rīcības plānu.
- Attīstīt rūpniecības politiku, koncentrējoties uz infrastruktūras attīstību un inovāciju.
- Efektīvi īstenot Uzņēmumu un MVU konkurētspējas programmu (COSME), kas ietver tādas iniciatīvas kā Eiropas Biznesa atbalsta tīklu (EEN), Erasmus jaunajiem uzņēmējiem, uzņēmumu kopu sadarbības projektus utt., stiprinot attiecīgo institucionālo un privātā sektora ieinteresēto personu spējas Moldovas Republikā.
- Īstenot iniciatīvas, ar kurām stiprina inovācijas spējas, saskaņā ar jauno iniciatīvu “ES inovācijai” (EU4Innovation), kas sāka Austrumu partnerībā, veicinot politikas pasākumu un iniciatīvu izstrādi inovatīvu uzņēmumu atbalstam.

Vidēja termiņa prioritātes

- Īstenot konkrētām valstīm adresēto ceļvedi un ieteikumus, kas izriet no Mazās uzņēmējdarbības akta (SBA) izvērtējuma.
- Izveidot saikni starp MVU attīstību un iespējām, ko sniedz DCFTA, tostarp izmantojot uzņēmumu (atbalsta) tīklus (piemēram, Eiropas Biznesa atbalsta tīklu) un uzņēmumu kopas, un šajā kontekstā pabeigt uzņēmumu kopu politikas izstrādi.
- Stiprināt uzņēmējdarbības un MVU apvienību lomu (tostarp nozares apvienību), lai uzlabotu publiskā un privātā sektora dialogu.
- Īstenot konceptuālu, likumdošanas un darbības satvaru, kas veicina industriālas ražošanas attīstību, liekot lietā modernizāciju un inovāciju kā būtisku faktoru darba vietu radīšanā, tostarp – ja tas ir pamatoti no ekonomikas viedokļa – izmantojot uzņēmumu kopu izveidi Moldovas Republikā. Šajā sakarā – turpināt izstrādāt un īstenot jauno rūpniecības politiku.

Ieguves rūpniecība un izejvielas

Puses apmainīsies ar informāciju par ieguves rūpniecību un izejvielām, lai panāktu labāku izpratni par to attiecīgajiem stratēģiskajiem virzieniem un politiku. Apspriedes notiks specializētā apakškomitejā.

Tūrisms

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Vidēja termiņa prioritātes

- Izveidot kontaktus konkurētspējīgas un ilgtspējīgas tūrisma nozares stiprināšanai un attīstībai un izklāstīt veicamos darbus sadarbības padziļināšanai starp Moldovas Republiku un ES operatoriem tūrisma jomā.
- Turpināt labākās prakses apmaiņu un apmaiņu attiecībā uz zināšanām, apmācību un izglītību tūrisma jomā.

Lauksaimniecība un lauku attīstība

Lai sadarbotos attiecībā uz politikas un tiesību aktu tuvināšanu ES kopējai lauksaimniecības politikai (KLP) un jo īpaši, lai ievērotu termiņu saistības konkrētās jomās, kas noteiktas asociācijas nolīguma attiecīgajos pielikumos, puses strādās kopā nolūkā veikt turpmāk uzskaitītos uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot Vispārējo likumu par subsidēšanas principiem lauksaimniecībā un lauku attīstībā, tādējādi uzlabojot politikas īstenošanu šajā jomā.
- Attīstīt Lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības ministrijas spējas lauksaimniecības statistikas un ekonomiskās analīzes jomā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Izstrādāt un īstenot politisko, tiesisko un institucionālo satvaru (tostarp attiecībā uz pārtikas nekaitīguma prasībām, kvalitātes politiku, bioloģisko lauksaimniecību un tirdzniecības standartiem) lauksaimniecības un lauku attīstības jomā.
- Izstrādāt, veicināt un īstenot nozaru programmas attiecībā uz konkrētām lauksaimniecības apakšnozarēm.
- Uzlabot lauksaimnieciskās ražošanas konkurētspēju, kā arī veicināt ekonomisko aktivitāšu daudzveidību lauku rajonos.
- Izstrādāt mūsdienīgu, pārredzamu zemes kadastru kā pamatu zemes izmantošanas uzraudzībai, kā arī sekmēt zemes reformu un lauku saimniecību konsolidāciju, lai uzlabotu lauksaimniecības un pārtikas nozares strukturālo situāciju un lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanu.
- Uzlabot ilgtspējīgu zemes izmantošanu lauksaimniecības pārtikas nozarē.
- Uzlabot ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu lauksaimniecības pārtikas nozarē, izmantojot jaunas tehnoloģijas.
- Attīstīt centrālās un vietējās pārvaldes darbinieku spējas lauku attīstības politikas jomā.
- Stiprināt maksājumu aģentūras spēju, lai nodrošinātu izmaksātā valsts atbalsta pārredzamību, efektivitāti un paredzamību.
- Samazināt lauksaimniecības nozares neaizsargātību pret klimata radītiem apdraudējumiem.

Informācijas sabiedrība / digitālā ekonomika un sabiedrība

Puses sadarbosies, lai pieskaņotu valsts digitālo vidi ES digitālajam vienotajam tirgum. Tādējādi Moldovas Republikā tiks radītas darbvietas un panākta izaugsme un inovācija, kas īpaši nāks par labu jauniešiem, nodrošinot iespēju klātienē vai attālināti mācīties un strādāt, kā arī dibināt uzņēmumus ar mazu sākotnējo kapitālu. Konkrētāk, puses sadarbosies, lai atbalstītu Moldovas Republiku attiecīgajos asociācijas nolīguma pielikumos minētā ES *acquis* īstenošanā, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Stiprināt valsts elektroniskās saziņas regulatora neatkarību un administratīvo spēju, lai nodrošinātu tā iespējas piemērot atbilstīgus regulatīvos pasākumus un izpildīt lēmumus un visus piemērojamos noteikumus, kā arī veicināt godīgu konkurenci tirgos.
- Panākt progresu vienotā Eiropas ārkārtas palīdzības izsaukuma numura 112 īstenošanā Moldovas Republikā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Stiprināt digitālo nozari, apmainoties ar informāciju un pieredzi par to, kā īstenot digitālo vienoto tirgu (DVT). Veicināt Moldovas Republikā piesaņošanu ES tiesību aktiem, labākajai praksei un normām cita starpā šādās jomās: e-komercija; datu aizsardzība, īstenojot tīklu noturību; valsts kiberdrošības stratēģijas noteikšana; valsts CERT spēju veidošana; valsts modeļa noteikšana attiecībā uz platjoslas pakalpojumu lauku reģionos īstenošanu.
- Uzlabot kiberdrošību un personas datu aizsardzību elektroniskajos sakaros, lai nodrošinātu elektronisko publisko pakalpojumu pieejamību un integritāti un palielinātu iedzīvotāju uzticēšanos šiem pakalpojumiem.

Sabiedrības veselība

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus:

Īstermiņa prioritātes

- Veicināt Moldovas Republikas aktīvu līdzdalību ES Veselības programmā 2014.–2020. gadam.

Vidēja termiņa prioritātes

- Sekmēt veselības nozares reformas un atbalstīt Moldovas Republikas gatavošanos ES veselības aizsardzības *acquis* īstenošanai, kā minēts asociācijas nolīguma pielikumos, jo īpaši attiecībā uz tiesību aktiem par tabakas kontroli, cilvēku izcelsmes vielu (asiņu, audu, orgānu, šūnu) kvalitāti un drošību un veselības apdraudējumiem atbilstoši arī Moldovas Republikas starptautiskajām saistībām saskaņā ar Pamatkonvenciju par tabakas kontroli un Starptautiskajiem veselības aizsardzības noteikumiem.
- Nostiprināt sagatavotību, apmācību un epidemioloģisko uzraudzību un kontroli pār infekcijas slimībām, cita starpā: 1) Moldovas Republikai piedaloties Vidusjūras reģiona Epidemioloģisko intervences pasākumu mācību programmā (*MediPIET*); 2) sadarbojoties ar Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru; 3) nodrošinot valsts līdzatbildību un ilgtspēju attiecībā uz valsts HIV, tuberkulozes un hepatīta profilakses un kontroles programmām; 4) stiprinot imunizācijas programmas.
- Nodrošināt pievienošanas Protokolam par tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanu un tai sekojošo īstenošanu.
- Stiprināt valsts daudznozaru pasākumus nolūkā apkarot mikrobu rezistenci, cita starpā stiprinot uzraudzību, antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgu lietošanu un infekciju kontroli veselības aprūpes iestādēs.

*Pilsētplānošana un būvniecība*Vidēja termiņa prioritātes

- Īstenot Pilsētplānošanas un būvniecības kodeksu 2017.–2020. gadam, izstrādājot un pieņemot sekundāros tiesību aktus (tiesību aktu priekšlikumus un valdības lēmumus) saskaņā ar "Moldovas stratēģiju 2020. gadam".
- Lai veicinātu integrētu reģionālo attīstības politiku, veikt pasākumus nolūkā nodrošināt, ka tiek īstenotas telpiskās plānošanas shēmas valsts, reģionālajā un rajona līmenī, kā arī izstrādāti ģenerālplāni un pašvaldību attīstības plāni.

Reģionālā attīstība

Puses sadarbosies reģionālās attīstības politikas ietvaros, kā arī ES un Moldovas Republikas dialogā par reģionālo politiku, ņemot vērā turpmāk izklāstītos Moldovas Republikas centienus.

Īstermiņa prioritātes

- Vēl vairāk izvērst Moldovas Republikas līdzdalību ES stratēģijā Donavas reģionam, lai varētu izmantot pieredzes un labākās prakses apmaiņu ar iesaistītajiem reģioniem no ES dalībvalstīm.
- Uzlabot institucionālo kārtību un veidot adekvātas spējas valsts/reģionālā/vietējā līmenī, lai piedalītos visās pārrobežu sadarbības programmās.

- Sākt piedalīties EKI pārrobežu sadarbības programmās 2014.–2020. gadam (Rumānijas un Moldovas Republikas kopīgajā darbības programmā un Melnās jūras kopīgajā darbības programmā) un Donavas transnacionālajā programmā. Turpināt Moldovas Republikas un Ukrainas teritoriālās sadarbības programmas īstenošanu Austrumu partnerības ietvaros.

Vidēja termiņa prioritātes

- Visā valsts teritorijā īstenot Moldovas Republikas reģionālās attīstības stratēģiju 2016.–2020. gadam saskaņā ar programmu "Moldova 2020" nolūkā atbalstīt līdzsvarotāku izaugsmi valstī kopumā.
- Saskaņā ar Moldovas Republikas reģionālās attīstības stratēģijas mērķi – nodrošināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi reģionos – jo īpaši veicināt reģionālās ekonomikas specializāciju un inovāciju, uzņēmējdarbību un pilsētu centru konkurētspējīgas ekonomikas attīstības potenciāla stiprināšanu un veicināt pārdomātas specializācijas koncepciju pētniecības un inovācijas stratēģiju izstrādē.
- Stiprināt valsts, reģionālo un vietējo iestāžu institucionālo un darbības spēju reģionālās attīstības jomā, tostarp izveidot efektīvu daudzlīmeņu pārvaldības sistēmu un skaidru atbildības sadalījumu.
- Palielināt ieinteresēto personu iesaisti reģionālajā un vietējā līmenī un stiprināt partnerību starp visām reģionālajā attīstībā iesaistītajām pusēm.
- Palielināt Moldovas Republikas līdzdalību ES stratēģijā Donavas reģionam, lai tā varētu izmantot pieredzes un labākās prakses apmaiņu ar iesaistītajiem reģioniem no ES dalībvalstīm attiecībā uz vairākiem jautājumiem, tostarp tādiem, kas iekļauti asociācijas nolīgumā.

Zivsaimniecības un jūrlietu politika

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Veicināt integrētu pieeju jūrlietām, norīkojot valsts kontaktpunktu un piedaloties jūras baseina mēroga ES iniciatīvās nolūkā apzināt kopīgās interešu jomas sadarbībai un projektu izstrādei Melnās jūras reģionā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Pastiprināt sadarbību un veicināt ilgtspējīgu zvejniecību Melnajā jūrā gan saskaņā ar divpusējām un daudzpusējām struktūrām, gan visu piekrastes valstu 2016. gada Bukarestes deklarāciju un pamatojoties uz ekosistēmas pieeju zvejniecības pārvaldībā.
- Palielināt administratīvo, zinātnisko un tehnisko sadarbību, lai uzlabotu zvejas darbību un zivsaimniecības produktu tirdzniecības uzraudzību un kontroli un produktu izsekojamību, lai efektīvi cīnītos pret nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju (NNN zveju).

2.7. Savienojamība, energoefektivitāte, klimata politika, vide un civilā aizsardzība

Enerģētika

Puses sadarbosies, lai uzlabotu energoapgādes drošību, īstenojot lielāku diversifikāciju, kā arī lielāku energoefektivitāti un atjaunojamās enerģijas izmantošanu. Kopīgais mērķis joprojām ir izveidot konkurētspējīgu un pārredzamu enerģijas tirgu Moldovas Republikā un tā pilnīgu integrāciju ES enerģijas tirgū.

Īstermiņa prioritātes

- Stiprināt ANRE neatkarību, tostarp depolitizējot direktoru iecelšanas un atļaušanas procedūru, kā arī nodrošinot autonomu budžeta izstrādi. Šajā nolūkā Moldova Republika pārredzamā un iekļaujošā veidā pieņems jaunu Enerģētikas likumu un īsteno visus ieteikumus, kas iekļauti Enerģētikas kopienas sekretariāta veiktajā ANRE pārskatā.

- Turpināt veikt pasākumus, lai integrētu Moldovas Republikas enerģijas tirgu ES enerģijas tirgū.
- Īstenot jaunus tiesību aktus par elektroenerģiju (“trešo enerģētikas paketi”), veicot tiesību aktos paredzētās nepieciešamās darbības un pieņemot nepieciešamos sekundāros tiesību aktus.
- Pilnībā īstenot Moldovas Republikas apņemšanās un nolīgumus, tostarp tos, kas noteikti SVF finanšu programmu mērķu ietvaros, piemēram, iepriekšējo tarifu noviržu pilnīga atguve, ievērojot Enerģētikas kopienas sekretariāta ieteikumus.
- Īstenot jaunus tiesību aktus (“trešo enerģētikas paketi”) par dabasgāzi.
- Saskaņā ar SVF ieteikumiem turpināt darbu, lai likvidētu uzkrātos parādus enerģētikas nozarē.
- Veikt pasākumus, lai vēl plašāk atvērtu dabasgāzes tirgu.
- Pabeigt juridisko nodalīšanu un sagatavoties pilnīgai *Moldovatransgas* nodalīšanai, ņemot vērā Enerģētikas kopienas Ministru padomes lēmumu par nodalīšanas laika grafiku gāzes nozarē.
- Īstenot ceļvedi gāzes un elektroenerģijas tīklu starpsavienojumu uzlabošanai starp Moldovas Republiku un Rumāniju. Vienlīdzīgi konkurences apstākļi, proti, līdzvērtīgi pamatnoteikumi attiecībā uz piekļuvi tirgum, infrastruktūru un atvēršanu, kā arī saderīgi vides un drošības standarti sekmēs būtisku elektroenerģijas un gāzes tirdzniecību starp ES un Moldovas Republiku nākotnē.
- Pabeigt uzņēmuma *Termoelectrica* restrukturizāciju.
- Uzlabot un nodrošināt publisko iepirkumu un līgumu par elektroenerģijas piegādi pārredzamību.
- Pamatojoties uz tiesību aktiem par atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu, izveidot atbalsta shēmas, administratīvos noteikumus un citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai veicinātu plašāku atjaunojamo energoresursu izmantošanu.
- Izstrādāt un īstenot rīcības plānu par stratēģiskām naftas rezervēm saskaņā ar Enerģētikas kopienas saistībām.
- Saskaņot Likumu par ēku energoefektivitāti un izveidot piemērotus un pārredzamus atbalsta mehānismus, lai īstenotu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus gan sabiedriskajās ēkās, gan māsaimniecībās.
- Apzināt un īstenot pasākumus konkurences palielināšanai elektroenerģijas un gāzes tirgos un enerģijas avotu diversifikācijai, vienlaikus nodrošinot nediskriminējošu attieksmi pret operatoriem.
- Veikt pasākumus lai panāktu atbilstību Piegādes drošības regulai.

Vidēja termiņa prioritātes

- Veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu pārvades un sadales zudumus elektroenerģijas, gāzes un siltumenerģijas tīklos.
- Pieņemt un īstenot rīcības plānu nolūkā līdz 2020. gadam palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru kopējā enerģijas patēriņā līdz 17 %.
- Pieņemt jaunu Energoefektivitātes likumu, kas ir saskaņā ar Direktīvu 2012/27/ES, un turpināt paplašināt prasību par enerģijas un citu resursu patēriņa marķējuma piemērošanu jauniem produktiem.
- Turpināt attīstīt konkurenci elektroenerģijas un gāzes tirgos, lai panāktu vajadzīgo likviditātes pakāpi, kas dotu iespēju attīstīties organizētiem un konkurētspējīgiem tirgiem.
- Pamatojoties uz tirgus apstākļu periodisku izvērtējumu, konstatēt, kādi pasākumi un darbības jāveic, lai pakāpeniski pārietu uz (konkurētspējīgu) cenu noteikšanas mehānismiem, kura pamatā ir tirgus nosacījumi.
- Uzlabot tarifu noteikšanas metodoloģiju, lai nodrošinātu pārredzamību un izmaksu atgūšanu saskaņā ar SVF un Enerģētikas kopienas ieteikumiem.
- Īstenot *Moldovagas* un *Moldovatransgaz* pilnīgu nodalīšanu un pieņemt jaunus ieejas-izejas tarifus dabasgāzes nozarē.

- Apzināt un īstenot pasākumus, lai stiprinātu neaizsargātu patērētāju sociālo atbalstu un aizsardzību.
- Pabeigt energotīklu starpsavienojumu izveidi ar Rumāniju (un/vai Ukrainu) un veikt pasākumus reģionālā tirgus integrācijai. Vienlīdzīgi konkurences apstākļi, proti, līdzvērtīgi pamatnoteikumi attiecībā uz piekļuvi tirgum, infrastruktūru un atvēršanu, kā arī saderīgi vides un drošības standarti sekmēs būtisku elektroenerģijas un gāzes tirdzniecību starp ES un Moldovas Republiku nākotnē.
- Sākt vides radiācijas datu apmaiņu tiešsaistē, veicinot Moldovas Republikas pievienošanos Eiropas Radioaktivitātes datu apmaiņas platformai (*Eurdep*).
- Atjaunināt Enerģētikas stratēģiju 2030. gadam saskaņā ar jauno tiesību aktu tuvināšanu un rezultātiem starpsavienojumu jomā.

Transports

Puses sadarbosies, lai nodrošinātu asociācijas nolīguma pielikumos norādīto ES tiesību aktu turpmāku īstenošanu un lai atbalstītu Moldovas Republiku. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Īstenot dzelzceļa nozares reformu un pārstrukturēšanas programmu.
- Pastiprināt īstenošanas centienus attiecībā uz ES tiesību aktiem aviācijas jomā, lai varētu pilnībā izmantot Kopējās aviācijas telpas nolīgumu starp ES un Moldovas Republiku.
- Izveidot brīvu un godīgu konkurenci aviācijas nozarē, jo īpaši iekļaut nosacījumus par nediskriminējošu piekļuvi lidostai Kišiņevas lidostas koncesijā, un atjaunot efektīvu konkurenci apkalpošanas uz zemes nozarē.

Vidēja termiņa prioritātes

- Īstenot Visaptverošo transporta un loģistikas stratēģiju 2013.–2022. gadam.
- Nodrošināt Autoceļu fondu, vienlaikus nodrošinot stabilu finansējumu, lai īstenotu uz rezultātiem balstītus apkopes līgumus.
- Īstenot vajadzīgās reformas, lai Moldovas Republiku var pēc iespējas drīz svītrot no Parīzes Saprāšanās memoranda melnā saraksta.
- Attīstīt infrastruktūru, jo īpaši sagatavojot un īstenojot papildu projektus, lai izstrādātu paplašinātā TEN-T tīkla pamatprojektus saskaņā ar vienošanos, kas panākta 2016. gada ministru sanāksmē Roterdamas TEN-T dienās.
- ES dalībvalstis apsvērs iespēju pakāpeniski atvērt autopārvadājumu tirgu, pamatojoties uz Moldovas Republikas panākumiem attiecīgo ES tiesību aktu transponēšanā.

Vide

Puses sadarbosies, lai sagatavotos ES tiesību aktu un starptautisko standartu īstenošanai un, jo īpaši, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Nodrošināt vides iestāžu administratīvo reformu turpināšanu un pienācīgu administratīvo spēju attīstību, lai īstenotu asociācijas nolīguma vides nodaļu.
- Turpināt saskaņošanu ar vides *acquis*, pieņemot galveno tiesisko regulējumu šajā jomā, proti, likumus par gaisa kvalitātes aizsardzību, ķīmisko vielu pārvaldību un rūpnieciskajām emisijām (par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli).
- Īstenot likumus par ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu un par atkritumu apsaimniekošanu.
- Izstrādāt un pieņemt īstenošanas mehānismus ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) un stratēģiskā vides novērtējuma (SVN) piemērošanai, lai iekļautu vidi kā transversālu jautājumu citās nozīmīgās politikas jomās.

- Izstrādāt un pieņemt valsts stratēģijas, programmas un plānus gaisa kvalitātes aizsardzības, ķīmisko vielu pārvaldības un ūdens resursu apsaimniekošanas jomā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Pieņemt nepieciešamos īstenošanas tiesību aktus dažādās vides apakšnozarēs, jo īpaši saistībā ar ūdens kvalitāti un ūdens resursu apsaimniekošanu, atkritumu apsaimniekošanu, ķīmisko vielu apsaimniekošanu, dabas aizsardzību, gaisa kvalitāti un rūpniecisko piesārņojumu, lai varētu izpildīt asociācijas nolīgumā aprakstītos pienākumus.
- Veicināt zaļās ekonomikas attīstību Moldovas Republikā.
- Nodrošināt Vides stratēģijas 2014.–2023. gadam un valsts stratēģiju ūdensapgādes, sanitārijas, atkritumu apsaimniekošanas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā turpmāku īstenošanu.
- Pārskatīt Atkritumu apsaimniekošanas likumu, lai izskatītu iespēju pastiprināt vides noteikumus.

Klimata politika

Puses sadarbosies nolūkā stiprināt dialogu un sadarbību klimata pārmaiņu jomā, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Sīkāk izstrādāt nacionāli noteiktā devuma īstenošanas ceļvedi.

Vidēja termiņa prioritātes

- Sākt Parīzes klimata nolīguma īstenošanu.
- Nodrošināt Pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģijas un tās rīcības plāna, kas aptver laikposmu līdz 2020. gadam, īstenošanu.
- Sākt īstenot Zemu emisiju attīstības stratēģiju, kas aptver laikposmu līdz 2030. gadam, attiecībā uz iecerēto nacionāli noteikto devumu (INND).
- Uzlabot starpiestāžu un starpnozaru koordināciju un pielāgošanās klimata pārmaiņām un to seku mazināšanas integrēšanu politikā un plānos visos līmeņos.
- Vairāk tuvināt Moldovas Republikas tiesību aktus piemērojamajiem ES tiesību aktiem un starptautiskajiem instrumentiem, kā paredzēts asociācijas nolīgumā saskaņā ar tā XII pielikumu.
- Uzlabot Moldovas Republikas pārredzamības regulējumu klimata politikas jomā, jo īpaši, īstenojot spēcīgu valsts uzraudzības un ziņošanas sistēmu klimata politikas, pasākumu un siltumnīcefekta gāzu emisiju jomā, pamatojoties uz ES modeli.

Civilā aizsardzība

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Izstrādāt kārtību, lai stiprinātu divpusējo sadarbību civilās aizsardzības jomā nolūkā tuvināt Moldovas Republiku Savienības civilās aizsardzības mehānismam.
- Veicināt ES pamatnostādņu par uzņēmējvalsts atbalsta pieņemšanu un īstenošanu.
- Sākt dialogu par politikas aspektiem katastrofu novēršanai, sagatavotībai un reaģēšanai, veicot labākās prakses apmaiņu, organizējot kopīgas mācības, vingrinājumus, mācību vizītes un seminārus un apkopot reālās ārkārtas operācijās un mācībās gūto pieredzi.

- Turpināt izstrādāt profilakses pasākumus, izglītojot, apmācot un informējot iedzīvotājus, jo īpaši jauniešus, par galvenajiem riskiem.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt efektīvu saziņu 24 stundas diennaktī, tostarp agrīnās brīdināšanas un informācijas apmaiņu par liela mēroga ārkārtas situācijām, kas skar ES un Moldovas Republiku, kā arī trešās valstis, kurās kāda no Pusēm ir iesaistīta, reaģējot katastrofas gadījumā.
- , Veicināt savstarpēju palīdzību, jo īpaši izmantojot Savienības civilās aizsardzības mehānismu, liela mēroga ārkārtas gadījumos atbilstoši situācijai un pietiekamu līdzekļu pieejamībai.
- Turpināt izstrādāt valsts mēroga katastrofu riska novērtējumu un kartēšanu un atbalstīt Elektroniskā reģionālā risku atlanta (ERRA) izstrādi, kā arī nodrošināt tā efektīvu izmantošanu valsts līmenī.
- Uzlabot zināšanu bāzi par katastrofu riskiem un ekonomiskajiem zaudējumiem, nostiprinot sadarbību datu pieejamības un salīdzināmības jomā.
- Saskaņā ar ES *acquis* noteikumiem un labāko praksi uzlabot novēršanas politiku attiecībā uz lielām rūpnieciskām avārijām, kurās iesaistīti bīstami materiāli.
- Uzlabot sadarbību, kā rezultātā Moldovas Republikā tiks panākta noturīgāka civilās aizsardzības un katastrofu riska pārvaldības sistēma, balstoties uz ES labāko praksi un ciešāku sadarbību ar ES civilās aizsardzības mehānismu.

2.8. Mobilitāte un tieši personiski kontakti

Izglītība, mācības un jaunatne

Puses sadarbosies, lai veiktu vispārēju izglītības, apmācības un jaunatnes sistēmu modernizāciju un reformu Moldovas Republikā, ņemot vērā jauniešu un valsts vajadzības, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas skolēniem un studentiem no jebkura sociālā slāņa un ģeogrāfiskā apgabala, nodrošinot efektivitāti attiecībā uz resursu izmantošanu, kvalitatīvus cilvēkresursus un rezultātus, tādējādi vairojot sabiedrības uzticību. Minētā sadarbība ietvers šādu uzdevumu izpildi.

Īstermiņa prioritātes

- Pabeigt visu papildu tiesību aktu pieņemšanu, lai jauno Izglītības kodeksu varētu pilnībā īstenot visos izglītības līmeņos.
- Palielināt Izglītības ministrijas un tās pakļautībā esošo struktūru administratīvo spēju.
- Izveidot rezultātu rādītāju sistēmu, kas atspoguļo gūto rezultātu nozīmību izglītības sistēmā.
- Paaugstināt skolotāju sākotnējās apmācības kvalitāti, darbā pieņemšanas procedūru kvalitāti un darba pievilcīgumu izglītības nozarē, tostarp izmantojot finansiālās atlidzības apmēru.
- Veicināt sistemātisku sadarbību starp izglītības sistēmu un privāto sektoru, lai apmierinātu darba tirgus vajadzības.
- Turpināt un pienācīgi finansēt PIA reformu, lai izpildītu PIA attīstības stratēģijas un rīcības plāna 2013.–2020. gadam mērķus un apmierinātu darba tirgus vajadzības.
- Pieņemt nozares komiteju tiesisko regulējumu.
- Veikt kopīgus pasākumus un apmaiņu, kas arī turpmāk veicina Moldovas Republikas integrāciju Eiropas augstākās izglītības telpā, ņemot vērā tās dalību Boloņas procesā.
- Veicināt akadēmisko sadarbību, spēju veidošanu un studentu un darbinieku mobilitāti programmas “Erasmus +” ietvaros, kā arī pētnieku mobilitāti un apmācību, izmantojot Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības.
- Sadarbībā ar Nodarbinātības ministriju pilnībā ieviest praksē Izglītības kodeksa VII sadaļu (Mūžizglītība).

- Rosināt attiecīgo ieinteresēto personu iesaisti visa veida mūžizglītības pasākumos nepārtrauktai profesionālai pilnveidei, lai tās spētu pielāgoties darba tirgus vajadzībām.
- Īstenot Valsts stratēģiju jaunatnes sektora attīstībai.
- Uzlabot apmaiņu un sadarbību jauniešiem un jaunatnes darbiniekiem paredzētās neformālās izglītības jomā, lai sekmētu starpkultūru dialogu un atbalstītu pilsonisko sabiedrību, tostarp izmantojot ES programmas jaunatnes jomā.

Vidēja termiņa prioritātes

- Nodrošināt pastāvīgu dalību PISA pārbaudījumos.
- Turpināt reformas pamatizglītībā, lai uzlabotu skolotāju izglītības kvalitāti, modernizētu mācību programmas un virzītos uz rezultātu novērtēšanas plašāku izmantošanu.
- Samazināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājus.
- Apvienot izglītības vidi ar pētniecības un inovācijas, kā arī ekonomikas un sociālo vidi.
- Strādāt pie tā, lai modernizētu publiskās augstākās izglītības iestādes, jo īpaši nolūkā racionalizēt tīklu, lai tās padarītu pievilcīgākas un konkurētspējīgākas, un uzlabojot pārredzamību vadošā personāla pieņemšanā darbā.
- Veikt visu programmu visos trijos ciklos (bakalaura, maģistra, doktora) un visu augstākās izglītības iestāžu ārēju novērtēšanu un akreditāciju.
- Veikt pieaugušo izglītības sniedzēju ārēju novērtēšanu un akreditāciju.
- Palielināt mūžizglītības iespējas.
- Īstenot un atbalstīt stratēģisku pieeju PIA sektoram, lai Moldovas Republikas PIA sistēma būtu saskaņā ar ES PIA struktūras modernizāciju, kā tas noteikts Kopenhāgenas procesā un tā instrumentos.
- Turpināt nostiprināt PIA sistēmu, pilnībā īstenojot PIA attīstības stratēģijas rīcības plānu 2013.–2020. gadam.

Pētniecība un inovācija

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Pieņemt jaunus grozījumus pētniecības tiesību aktos, pamatojoties uz Moldovas Republikas pētniecības sistēmas pārskatīšanu, kas nesen tika veikta Politikas atbalsta instrumenta ietvaros, un saskaņā ar jauno Izglītības kodeksu.
- Izveidot jaunas struktūras, kas uzņemsies pētniecības un inovācijas koordinēšanas lomu valdības līmenī.

Vidēja termiņa prioritātes

- Sekmēt Moldovas Republikas integrāciju Eiropas pētniecības telpā (EPT).
- Pastiprināt Moldovas Republikas līdzdalību programmā “Apvārsnis 2020”.
- Turpināt īstenot Pētniecības un izstrādes stratēģiju laikposmam līdz 2020. gadam, rīcības plānu un Inovāciju stratēģiju 2013.–2020. gadam “Inovācija konkurētspējai”, un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” Politikas atbalsta instrumenta ietvaros veiktās salīdzinošās izvērtēšanas ieteikumus.

- Nostiprināt cilvēku, materiālos un institucionālos resursus, lai uzlabotu pētniecības un inovācijas spējas.
- Integrēt Atvērtās zinātnes politikas programmu.

Kultūra, audiovizuālā politika un plašsaziņas līdzekļi

Kultūra

Puses sadarbosies, lai veiktu šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Veicināt UNESCO 2005. gada Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu īstenošanu.
- Veicināt Moldovas Republikas kultūras un audiovizuālās jomas darbinieku iesaisti ES programmās, jo īpaši programmā "Radošā Eiropa".

Vidēja termiņa prioritātes

- Sadarboties attiecībā uz visaptverošas kultūras politikas izstrādi Moldovas Republikā un attiecībā uz kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un veicināšanu.
- Stiprināt spējas kultūras uzņēmējdarbības attīstībai kultūras un radošajās nozarēs (tostarp kultūras mantojuma jomā) un kultūras pakalpojumu sniegšanai.

Audiovizuālā politika un plašsaziņas līdzekļi

Puses sadarbosies, lai sagatavotu asociācijas nolīguma pielikumā norādīto ES tiesību aktu īstenošanu. Šī sadarbība ietvers atbalstu Moldovas Republikai nolūkā veikt šādus uzdevumus.

Īstermiņa prioritātes

- Stiprināt plašsaziņas līdzekļu regulatīvo iestāžu/struktūru spēju un neatkarību, jo īpaši strādāt pie tā, lai panāktu Audiovizuālās koordinācijas padomes pilnīgu neatkarību.
- Grozīt tiesību aktus, lai nodrošinātu, ka publiskā sektora finansiālā palīdzība plašsaziņas līdzekļiem tiek piešķirta saskaņā ar stingriem objektīviem kritērijiem, kas ir vienlīdz piemērojami visiem publiskiem plašsaziņas līdzekļiem un raidorganizācijām.
- Kopā ar Eiropas Komisiju izpētīt iespējas piedalīties izvēlētajās ES programmās un ES aģentūru darbībās, kas vērstas uz EKP valstīm.
- Saskaņā ar jauno Audiovizuālo kodeksu, kuru plānots pieņemt, un Eiropas standartiem izstrādāt jaunu likumu par reklāmu nolūkā panākt efektīvu konkurenci šajā nozarē.

Vidēja termiņa prioritātes

- Saskaņā ar ES labāko praksi risināt jautājumus saistībā ar plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību koncentrāciju.
- Strādāt pie tā, lai audiovizuālajā jomā tiktu pieņemti Eiropas standartiem atbilstoši tiesību akti. Apmainīties viedokļiem par audiovizuālo politiku un piemērojamajiem starptautiskajiem standartiem. Sadarboties cīņā pret rasismu un ksenofobiju audiovizuālajā un plašsaziņas līdzekļu jomā.

Līdzdalība ES aģentūrās un programmās

Vidēja termiņa prioritātes

Pārskatīt, kā tiek īstenots Protokols par dalību ES programmās, pamatojoties uz Moldovas Republikas faktisko līdzdalību konkrētās ES programmās.

2.9. Sabiedrības informēšanas pasākumi un redzamība

Īstermiņa prioritātes

— Nodrošināt argumentētu saziņu par ES un Moldovas Republikas asociācijas nolīguma iespējām un ietekmi, īpašu uzmanību pievēršot *DCFTA*.

Nodrošināt visu ES projektu un programmu attiecīgu redzamību, kā arī to ietekmes redzamību, cieši sadarbojoties ar plašsaziņas līdzekļiem, pilsonisko sabiedrību un uzņēmējiem vietējā, reģionālā un valsts līmenī.
